8/234
■ August 2022
■ Anul XX

Cafeneaua literară



SOFIA BONATI - Fata cu umbrela

suplimennt

ARTE POETICE

Ancheta Cafenelei literare

POEZIA LUI EMINESCU ȘI POEZIA CONTEMPORANĂ

Actualitate

Români prezenți peste hotare

ELISABETA BOGĂȚAN



Pentru redeschiderea activităţii **AREAW (Asociaţia Regală a Scriitorilor şi Artiştilor din Wallonie/ Bruxelles)**, miercuri 7 septembrie 2022, la ora 17, la Casa Scriitorilor, şoseaua Wavre nr. 150, Bruxelles 1050, se organizează o **şedinţă specială care evocă «*regăsirea*»**, cu texte scrise pe această temă de către membrii AREAW, cu un **spectacol / recital** organizat de Alain Miniot, cu participarea unor recitatoare, orchestraţia muzicală de Roger Hindricq.

Elisabeta Bogăţan, căreia i s-a selectat o poezie pentru a fi recitată cu această ocazie, a fost invitată personal să participe de către **Patrick Devaux**, Preşedintele AREAW: „Vă contactez personal pentru a vă aminti că un text din selecţia dumneavoastră (trimisă anul trecut) va fi citit în acest context de «regăsire», pe tema care a fost propusă la timpul său. Ar fi un semn de onorare a organizatorilor şi a recitatoarelor de a fi prezenţi cu această ocazie. Şi, bineînţeles, ar fi un moment plăcut de a participa toţi împreună."

Prezentăm poezia selectată, în original şi în traducere:

Nous sourions

Merveilleux !
Tu es ici,
tu es vivant !
Le ciel nous sourit
plus doux
qu'auparavant ...

Les bras tendus
nous regardons
les masques bleus
qui s'envolent au vent.
Beaucoup de masques,
d'innombrables masques ...

Nous sourions...

Zâmbim

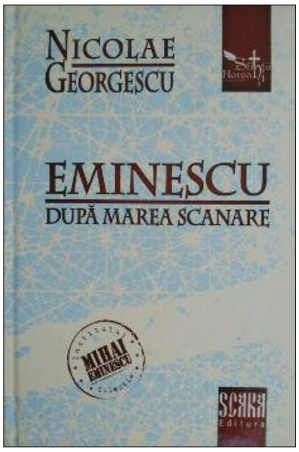
Minunat!
Ești aici,
Ești viu!
Cerul ne surâde
mai zglobiu
decât înainte...

Cu brațele întinse
privim
măștile albastre
care zboară în vânt.
Multe măști,
Nenumărate măști...

Şi zâmbim...

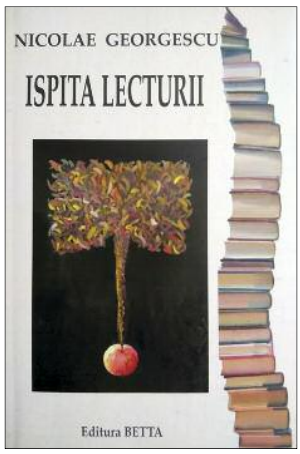
Cafeneaua literară

Cărți sosite la *Cafenea*









Elanul dezolării



Actuala producție poetică a **Doinei Uricariu*** e o mixtură de elan și dezolare. Chiar la prima vedere pare a domina dezolarea, dar starea în cauză are drept substrat generator un impuls vital care-i oferă propria-i energie, o distinctă manieră expresivă. Nu o dată poeta are aerul de a putea comunica mai mult decât își îngăduie, a păstra o rezervă emoțională între regret și speranță, în măsură a-i contura spațiul lăuntric: „Nu am nici un dar, pentru voi,/ Nu am nici un dar pentru mine,/ Vă cer doar să fiți un maldăr de foi/ Pe care scrie oricine.// Manuscrise aruncate în sertare uitate,/ Vrafuri de hârtie murdară,/ Biblioteci incendiate,/ Enciclopedii fără țară.// Lume de papirusuri fără de glorie,/ Imperii care se pierd în veșnicie,/ Ștergare pentru morți fără istorie,/ Praful și pulberea, în loc de simbrie. (...) Alergăm spre ziua de mâine/ Cu genunchii de cretă,/ Cu gleznele ca o ceară topindu-se în adaos,/ Lumea e doar o suzetă/ Care suge din haos" (*O suzetă care suge din haos).* Există mereu în asemenea versuri o paradoxală satisfacție a cedării, o superbie a contrarietății. Negativul e uneori solemn, în antică perspectivă: „Aduni statuile lui Antinous,/ presărate pe întregul imperiu,/ vor fi un pumn de sare,// țineți departe/ rana și amintirea" (*Un pumn de sare).* Alteori e o cădere trasă într-un simbol care poate fi și biblic, al pescuitului, o dureroasă relație cu ceea ce lâncezește, agonizează: „peștii se zbat cu spinarea mușcată de fier și cocleală,/ au solzii puhavi, sloboziți din armura lor descărnată" (*Cartea de citire).* Un soi de martiriu curent cu o luminoasă finalitate divină: „toată această lume înghesuită/ se preface în lauda lui Christos" (*ibidem*). Tensiunea constatativă se destinde într-o resignată ambiguitate: „Pentru mine nu este nici ora, nici vremea treziei,/ nici întoarcerea în anotimpul unei mângâieri trecătoare" (*ibidem*).

Sacrul rămâne însă pe aproape. Printr-o referință la Sfânta Tereza, avem a face cu o subiacentă analogie între credință și poezie, întrucât ambele aduc necesitatea unei trăiri *ab initio,* unice în revelația ce s-ar putea produce. Copilăria și maturitatea, spontaneitatea și ceea ce e deja structurat, așteptarea și mirabila împlinire, adică reperele începutului și ale experienței dobândite, încearcă a circumscrie un destin, în pofida neputinței verbului de-a surprinde realmente misterul: „Sufletul Maicii Tereza nu va fi continuat de încălțările sale,/ O să aștepte să-l ajungă din urmă acest poem/ Care a încălțat nu picioarele ei, ci sandalele ei părăsite și goale.// Și pașii ei o să înceapă să sune,/ În rima ca o rugăciune,/ În neputința vorbelor de a răscumpăra o minune./ O să răsune,/ Ca un plachiu peste lume,/ Dansează step/ Ecoul în deșertăciune" (*Poezia care fuge de rimă*). Starea de spirit saturniană a autoarei o îndeamnă să caute acele raporturi ale ființelor și lucrurilor care înfățișează răsfrângerile unei crize, ale unui dramatism generic. Clipele de melancolie capătă un iz funerar. Accentul infantil subliniază spaima ultimă: „Acum alte trupuri se leagănă,/ În timp ce apa suie în țevi împânzite de calcar,/ Păstăi de fasole golite de boabe/ Se leagănă,/ Aerul le usucă,/ Le zvântă o pală de vânt,/ Hai la groapa cu furnici, te cheamă copiii/ Și tu îi asculți și cobori în pământ, în mormânt" (*Hai la groapa cu furnici*).

Semnalele dispariției pot porni de oriunde. Imaginile habituale, nu o dată în coabitare cu naivitatea dată în vileag ca test al autenticității, indică primejdia aidoma unui contrast. Buteliile de aragaz aflate în fața porților stau precum „niște popice, având imaginația unor copii", intrând în inocentul joc al imaginilor fantast-teribile. Întrucât, în chip concluziv, „de foarte departe, din cer, de pe o altă planetă,/ cineva ar putea să joace popice privind străzile și ulițele noastre (...) ca să doboare viețile noastre mai bine/ și să le rostogolească de-a dura" (*Camionul cu butelii*). Acestei conviețuiri între infernal și paradiziacul infantil îi datorăm și un joc teratologic murmurat cu o liniște ce potențează groaza, însoțit de un îndemn: „Dar până atunci, ia-mă cu tine, în iadul tău,/ Ca despre rai să mă înveți" (*Locuri de joacă*).

Însă ființa lirică își continuă prezența prin mijloacele unor reciclări. Sentimentul ireversibilului declin cu scadență thanatică își găsește locul în dozări tot mai permisive, pentru a dobândi un echilibru existențial. Intervin secvențele contemplației, precum adierea unei resurecții. Zambilele pe care le măsoară zilnic autoarea „vor învia/ o flacără verde albastră" (*Îndrăgostită*). Sumbrele simptome ale slăbiciunii, dezarticulării, dezastrului nu dispar, apelând la echivalențe acceptabile dăinuirii. Spasmului ultim i se substituie un dubiu cu o similară componentă infantilă: „Dacă privești îndelung un orologiu astronomic e semn/ că iubirea ți s-a scurs toată din vine, (...) sau te-ai întors la puterea unui copil/ rostogolind cu podul palmei/ neobosit cercul lui?" (*Cocoșul mecanic).* Găsim ingeniozități ale inevitabilei noastre dizolvări în anorganic pliate pe o audiție muzicală: „Dacă ridici ușor capacul pianului/ și te pregătești să cânți concertul lui Mozart,/ vezi măruntaie și mosoarele, alcătuirea aceea pe care o bănui/ sub coastele mele/ și sternul deschis și despicat ca o trapă,/ dat la o parte ca lespedea mormântului Lui" (*Operația pe cord deschis*).

Concluziile provizorii ale unei atari evoluții morale se proiectează pe ecranul civilizației prezente, în mediul său culminant, new-yorkez, în care poeta a ajuns a viețui. Medierea spre transcendență n-ar putea fi și de natură tehnică? „Privește spre tărâmul de dincolo/ al unui celular fără semnal" (*Texte, glorioase textile*). Sau: „Explozia în oțel/ e ca un fiu rătăcitor,/ alege căi neumblate" (*The Steel God Genesis*). Pentru ca tabloul semiapocaliptic al unui Babel modern să ne taie suflarea prin viața sa fără viață: „Nu curge nici o picătură de sânge,/ tot acest Babel de sticlă, beton și oțel/ nu are nici o picătură de sânge în vine,/ aorta arhitecturii pe care ne vânzolim noi,/ sus și jos,/ e liftul, programat să urce și să coboare, pe monitor" (*Vampirii moderni ai orașului).*

Fără doar și poate, Doina Uricariu e una din cele mai înzestrate voci feminine ale poeziei noastre de azi.

Gheorghe GRIGURCU

* Doina Uricariu: **Cartea de sticlă**, poeme inedite, Editura Tracus Arte, 2015, 106 p.



Generația ’60, generația socialismului

Deși pare greu de crezut, nu există nicio carte de istorie literară special dedicată celebrei generații '60, care a schimbat soarta culturii române! Da, celor care au devenit nume mari li s-au alocat capitole în unele cărți, poate monografii (bunăoară, lui Nichita Stănescu). În schimb, generației '80 i s-au alocat, deja, vreo două duzini de cărți, de la Radu G. Țeposu și Gheorghe Crăciun până la Nicolae Coande și Mircea Bârsilă. Vă mai aduceți aminte de Florența Albu? Nicolae Manolescu o plasează, sec, la „autori de dicționar”.

Florența Albu s-a visat „În biroul lui Lenin”

Florența Albu s-a născut la 1 decembrie 1934, în comuna Floroaica, Ialomița, și a decedat la 3 februarie 2000, la București, la Fundeni, mormântul ei aflându-se în comuna Gruiu, județul Ilfov. De mai mulți ani, școala generală din Vâlcelele, Călărași, îi poartă numele. Nu doar Adrian Păunescu (încă din timpul vieții ori postum!) are nume de școală (la Pitești, București, Focșani și Chișinău), iată! Între 1948 și 1952 urmează Liceul „Gheorghe Șincai” din București, iar în 1957 absolvă Facultatea de Filologie. Frecventează cenaclul „Theodor Neculuță”, între anii 1953 și 1955 (marele poet cizmar socialist Dumitru Theodor Neculuță, 1859-1904, propus ca model!). Începe să scrie poezie, debutând în 1955 în revista „Tînărul scriitor”.

Autoarea vorbește că, la terminarea facultății, au urmat ani de șomaj tehnic, până în 1963, când este angajată la ziarul CC al UTC, „Scînteia tineretului”. Probabil a refuzat repartiția. Faptul că tatăl ei ar fi fost deținut la Canalul Dunăre-Marea Neagră nu pare credibil, lucrările fuseseră stopate din 1953, iar poeta nu a avut probleme să se înscrie la facultate, ca atâția alții. Cert este că, în acei ani tineri, Florența Albu publică frenetic în principalele reviste ale vremii – „Viața Romînească”, „Luceafărul”, „Gazeta literară”, „Iașul literar”, „Tînărul scriitor”, „Scrisul bănățean” ș.a. Poezii comuniste, deci și mai grav dacă tatăl ei a fost deținut politic! În reviste care plăteau bine colaborările! Mai ales când publicai, precum (și) autoarea de față, poezii intitulate „În mină”, „În adâncul minei”, „Recoltă nouă”, „1917”, „Nopțile pe Valea Trotușului” sau, direct, „Comunism” (la 15 ianuarie 1959, „Gazeta literară” publică două poezii intitulate „Comunism”, una de Florența Albu, alta de Ilie Constantin!).



Poeta se face remarcată rapid, doar în câțiva ani, de către noua critică literară. Ștefan Iureș, în „Gazeta literară” (februarie 1959), apreciază „confirmările” unor Tomozei, Mugur, Nichita, Albu. Georgeta Horodincă („Viața Romînească”, februarie 1959), în articolul „Cea mai tânără generație de poeți”, scrie despre Darie Novăceanu, Cezar Baltag, Florența Albu, Nichita Stănescu, Modest Morariu, Petre Stoica, Ilie Constantin, Matei Călinescu, toți aceștia scriind „o poezie născută din interesul lor pentru contemporaneitate, pentru tradițiile luptei revoluționare, pentru îndeplinirea idealurilor socialiste”. E lăudată și în „Scrisul bănățean” pentru bogația de idei, alături de Aurel Storin, în vreme ce bietul Barbu Cioculescu e făcut zob. Dar și în „Lupta de clasă” (martie 1959), de data asta în compania lui Nicolae Stoian. Straniu, și „Lupta de clasă” îl desființează pe poetul debutat de Vladimir Streinu în „Kalende”, Barbu Cioculescu.

El însuși poet, Mihail Petroveanu publică o „Scrisoare către un tânăr poet” („Gazeta literară”, 16 aprilie 1959). Îi laudă pe Florența Albu și pe Florin Mugur, conchizând: „Întrebarea pe care trebuie să ți-o pui, tinere poet, cu toată răspunderea pe care o impune libertatea creatoare, nestânjenită, acordată de societatea de azi, este: cum o folosești, încotro o îndrepți, în direcția în care s-a angajat poporul tău sau împotriva mersului său istoric spre comunism?”

Dar, cel mai important pentru cariera sa, în aprilie 1959, este lăudată de Mihai Gafița (l-am tot invocat) în „Contemporanul”. Criticul, în „Tânăra generație a literaturii noastre” (se tot „moșea” la noua generație), după ce-i menționează pe Florența Albu, Titus Andrei, Eugen Barbu, Aurel Rău, conchide: „acești scriitori tineri s-au format în anii construcției socialiste”. Ura! Mihai Gafița tocmai realiza o antologie cuprinzând 30 de tineri poeți nedebutați în volum, în cinstea aniversării a 15 ani de la actul de la 23 august 1944. Ei bine, antologia se va numi „Sub semnul revoluției”, exact titlul poeziei Florenței Albu, care și deschide volumul (poeții au fost puși în ordine alfabetică). Oricum, poeta e favorizată față de alții, ei publicându-i-se cinci poezii, Anei Blandiana doar două, iar lui Nichita – patru. Dar să vedem cum va fi fost „Sub semnul revoluției”:

„Oamenii făuresc poezia viitorului,
cu mâinile lor mari, de care ascultă
piatra, fierul și apa.

Aici, la Bicaz, vor înălța o hidrocentrală.
În mâinile lor apa dă lumină,
oțelul arde, piatra se face pulbere,
stâncile se despart și lasă râuri să treacă.
Poate că oamenii aceștia
spătoși, cu fața arsă de vânt,

cu vorba moldavă – mlădiată, molcomă,
au dormit în apă, în piatră, în fier
şi s-au trezit cu elementele naturii o dată
sub pasul de uriaş al revoluţiei.

Oamenii nu-şi bănuiau
atâta putere în ei;
nu ştiau că pot să toarne betonul,
să sape în stâncă tunele,
să frământe apele
şi din toate acestea să se-nfiripe
poezia viitorului.

Şi-a trecut partidul
de la un capăt al ţării la altul
şi s-au cutremurat adâncul şi-naltul.
Şi-au început oamenii să se cunoască,
să se mişte din munţi,
din pământ şi din ape,
să se întrebe, să vrea,
oamenii - puternicii - ei, oamenii!

Şi-n jurul Partidului
s-au încolonat voluntar,
în armata marelui azi,
făuritorii poeziei viitorului."

Uff, sper, stimaţi cititori, că aţi rezistat să lecturaţi această poezie până la final... Dumitru Solomon a fost entuziasmat de antologie: „O culegere de poezii, ca orice volum, este o consacrare, iar consacrarea e o răspundere. Publicând culegerea, ESPLA a iscălit un certificat de valoare pentru toţi cei 30". Deplânge, totuşi, absenţa unor Matei Călinescu, Liviu Călin, Grigore Hagiu.

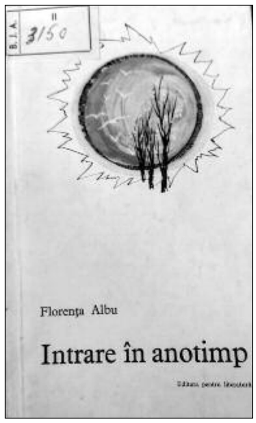
Pe la colţuri, unii critici mai în vârstă o şi criticau. Gabriel Dimisianu („Gazeta literară", 10 august 1959) îi sare în ajutor, în articolul „Lirism şi actualitate": „Evoluţia literară a Florenţei Albu a fost urmărită cu destulă severitate de critică. Frecventele admonestări ale acesteia vizau mai ales stilul său (vers liber, imagini nude, platitudini, prozaism), stil care ar genera o notă de artificiozitate, de uscăciune".

Florenţa Albu prinde avânt, dar, în acelaşi an, 1959, nu i se acceptă publicarea unui volum cu versuri dedicate Bărăganului. Era prea tezist, nici versuri nu păreau a fi, mai mult reportaje, unele publicate în reviste. Avea şi Partidul limitele sale... valorice! Iată ce scria Eugen Simion - şi el, un îndrumător de nădejde, poate i se ceruse vreun referat - în „Gazeta literară", la 16 ianuarie 1960, ca să ne facem o idee, în articolul „Lirica şi reflectarea realistă", despre reportajul liric şi studiul imagistic. Eugen Simion analizează reportajul „Într-o primăvară", de Florenţa Albu, publicat în „Viaţa Romînească" (martie 1959). „Poeta merge la Ghiuverle, un sat dobrogean, şi relatează aspecte caracteristice pentru transformările structurale petrecute în viaţa satului contemporan; printre eroii anonimi descoperă şi o bibliotecară pasionată de munca ei nobilă – şi-i reconstituie portretul după cum urmează: «Era o fată subţire/şi veselă şi gureşă ca o ciocârlie/şi tânără./Umbla printre rafturi de cărţi/cu tinereţea ei -/nu ştiu cum-/ca o lumină/Veneau tractoriştii din brigada de câmp/Îi cereau, pentru orele de răgaz,/poeziile lui Eminescu/sau romanul lui Pavel Korceagliu./Veneau cale de kilometri pe jos;/să ia cărţi/Înţelegeţi?/Cale de kilometri./Şi fata aceea/nu ştia că sub ochii ei/Se săvârşeşte o minune,/nu ştia că ea şi rafturile acelea, pline de cărţi/aşezate într-o fostă crâşmă/gheboşită şi afumată,/fac împreună - minuni./Nu mai ştiu cum o cheamă/Dar mi-amintesc cum, într-o seară,/a vorbit prima la difuzor,/la ora locală-/cu vocea subţire, tremurătoare,/despre superstiţii...»".

Ţine cont de îndrumări, publicând, în februarie 1961, tot în „Viaţa Romînească", reportajul „12 ani de colectivizare". Un nou reportaj, „Secvenţe", în grupajul „Ritmul colectivizării", îi apare în „Contemporanul", la 9 martie 1961.

Dar în 1961 îi apare, în primul rând, în colecţia „Luceafărul", prima carte de autor, „Fără popas". Era a şasea din serie. Cu o prefaţă de Maria Banuş, o specialistă a poeziei proletcultiste. Banuş o leagă de Bărăganul natal şi de, fireşte, comunism: „Ea aparţine noii generaţii de poeţi cărora





îndrumarea partidului, educaţia marxist-leninistă le-au deschis larg şi de timpuriu porţile cunoaşterii, i-au ferit de bâjbâieli şi rătăciri grave, i-au înarmat cu principiile de nezdruncinat ale artei partinice, strâns legate de popor". Florenţa Albu confirmă. În „Camera de oaspeţi" povesteşte despre activiştii care „s-au apropiat de pământ/şi de sufletul omului". Un lung poem se cheamă „Activist şi poet", care începe cu „Noi, tovarăşe,/am străbătut neînchipuite distanţe alături", o a treia secţiune fiind numită invers, „Poet şi activist", dar în acelaşi ton. Despre „Colectiviştii Bărăganului", „Tractoriştii", „Greva", „Noroc bun!", ce să mai comentăm?!

Matei Călinescu („Gazeta literară", 21 septembrie 1961) îi face o cronică pozitivă la carte, subliniind „lirismul simplu, nud, lipsit de spectaculos". La 6 noiembrie, Paul Georgescu scrie şi el despre „lirismul simplu, nud" (identic!) al Florenţei Albu (în „Gazeta literară"). Severul Ion Oarcăşu, de la „Tribuna" (noiembrie 1961), o apreciază. Volumul e lăudat şi de „Scînteia tineretului", prin Mihai Negulescu, în 17 noiembrie, ceea ce însemna o consacrare: „Grăitor e ciclul «Activist şi poet», elogiu al muncii devotate a comuniştilor pentru transformarea socialistă a Bărăganului". În decembrie acel an, S. Damian, în „Tribuna", îl salută pe Paul Georgescu pentru că a lăudat volumul Florenţei Albu, „Fără popas". Deja poeta e invitată la mese rotunde despre poezie, alături de Cezar Baltag, Nina Cassian, Ilie Constantin, Mihu Dragomir, Geo Dumitrescu, Ion Horea, Nichita ş.a.

Florenţa Albu rămâne pe linie, publicând poemul sărbătoresc „Zile de colectivizare", care tocmai se încheiase („Gazeta literară", 26 aprilie 1962). Laudele curg. În „Luceafărul", până şi Mihai Beniuc o apreciază (mai 1962). Dar... surpriză! Tocmai în „Scînteia", la 18 iulie 1962, Valeriu Râpeanu, în articolul „Cititorii şi poezia", o desfiinţează, în urma unei consfătuiri de la Casa Universitarilor din Bucureşti, la care fuseseră invitaţi şi... muncitori. Să fi fost mai slobodă la gură, decât în scris? Muncitorii (!) critică deschis, ca nişte mari

cititori ce se aflau, „cunoaşterea superficială a muncii lor de către Florenţa Albu, Constanţa Buzea ori Radu Cârneci". Nevinovat, Râpeanu cere poeţilor să vină în mijlocul muncitorilor.

În 1962, Albu publică volumul de reportaje „Câmpia soarelui", lăudat imediat de Constantin Cubleşan în „Tribuna", în articolul „Harta patriei şi reportajul". Nu ştiu dacă şi-a regretat poeziile comuniste sau, mai mult, acest volum. O istorie, în cifre şi date, despre istoria colectivizării, despre activişti, S.M.T.-uri, sărăcia suferită sub „burghezi" etc. Un primar, Petre Tarachiu, şi-ar fi vândut lotul „ca să poată primi unul de la stat". Delaţiuni – preotul Ion Nicolescu a fost trecut împreună cu doi fraţi pe listă", deşi nu aveau dreptul, ca şi alţii. Iar „alţii" luptau pentru „desăvârşirea revoluţiei democrat-populare" – lichidarea analfabetismului, cursuri serale agrotehnice şi zootehnice, dispensare, grădiniţe, şcoli, cluburi, farmacii. Am dat cu cartea de pământ când am citit: „Mi-e ruşine, nea Antoane, că trebuie să-ţi spun: eu am gândit, înainte de a veni în sat, că n-o să prea am ce afla despre dumneavoastră, consătenii mei". Şi totuşi, în 2013, Gabriel Dimisianu, în „Amintiri şi portrete literare", scrie: „fiică a Bărăganului, înrudită spiritual cu Ştefan Bănulescu şi Marin Preda"!!! E prea mult! Dar pentru acest volum este angajată la ziarul „Scînteia tineretului", în 1963, până în 1965, când se transferă redactor la prestigioasa revistă „Viaţa Romînească", unde rămâne până la pensionare (1995).

Încă la „Scînteia tineretului", publică, de pildă, reportajul „Întâlniri cu frumosul artistic", în urma discuţiilor cu tinerii muncitori utemişti din Constanţa, care şi-au „dezvăluit setea lor de frumos". Şi altele, doar lucra la acest ziar. Printre altele, şi poemul „Pe Argeş în sus..." (la 21 iunie 1963). Curios, în „Luceafărul" (6 iulie 1963), Florenţa Albu e discutată critic de către Nicolae Manolescu. Tânărul critic nu-i iartă nici pe Fănuş Neagu, Nichita, Tomozei, Grigore Hagiu, Ilie Constantin! Era, oricum, celebră, avea toate porţile revistelor din ţară deschise. O apără Paul Georgescu şi Ion Bălu. Ea continuă să scrie despre „Magistralele socialismului", „Eroii. Pentru 23 august", „Preludii la Porţile de Fier", „Frumoasă eşti, patria mea!", „Cel de-al 20-lea 1 Mai liber", „Cântec de octombrie" etc.

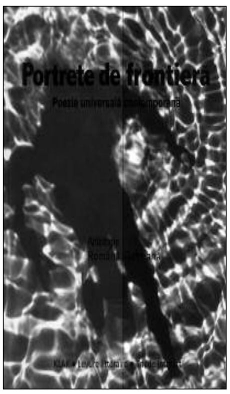
Ajunsă la „Viaţa Romînească", în grupajul „Trăiască Republica Socialistă România!" (nr. 12/1965), Florenţa Albu publică poezia „Chemare". În acelaşi grupaj – D.M. Ion, Mihai Beniuc, Al. Andriţoiu şi Leonid Dimov. Deşi 1965 este un an al liberalizării, poeta scrie ce simte - „În biroul lui Lenin", în „Gazeta literară", nr. 17/22 aprilie 1965: „În dimineaţa de aprilie/pace. Se aud/trecând semănătorii/Cuvintele lui Lenin cu grâul/cresc în lume". Mai sunt şi altele, ne oprim aici, Florenţa Albu continuând o vreme în această direcţie, deşi cam toţi ceilalţi poeţi începuseră să se dezmeticească din visul proletcultist.

Florenţa Albu nu a publicat multe cărţi, precum colegii de generaţie. A avut momentul de glorie, în tinereţe, iar apoi s-a retras, 30 de ani, în tihna unui post la „Viaţa Românească". A fost uitată repede. În DEXI nu e menţionată, Nicolae Manolescu, Alex Ştefănescu, Marin Mincu ş.a. nu îi mai acordă vreun rând în istoriile lor. Dar, oare, ştie cineva vreun vers, numai unul, rămas de la Florenţa Albu?

Jean DUMITRAŞCU

Despre măştile ontologice ale autorului şi opera poliedrică. Poezia lumii contemporane într-o antologie bilingvă





În evoluţiile omului raţional, fiinţa istorică e aceea care copleşeşte, surprinde conştiinţa identitară şi mentalul individului în chingile tradiţiei, invocă plierile stărilor de spirit între o modalitate ancestrală a *supravieţuirilor*, dacă nu cumva deploră alcătuiri false şi caută mereu o reţea de repere mizând pe cruda luciditate acum, când scepticismul radical face furori, iar antagonizarea umanităţii nu mai e doar o temă de sociologie. Un prim adevăr, însă: prin literatură se redescoperă alura paradiziacă a lumii în termeni de regulă resemantizaţi, se revine la acea relatare onestă a vieţii şi a morţii în spectacolul dureros al diavolului goethean. Or, inocenţa fuzionărilor energizante din fiinţa omului o întreţine mereu poezia. Limba poeziei bine strunită, dresată, răsfăţată, iubită, e aceea care înlătură, astăzi, sentimentalismul vulgar al monadei *supravieţuirilor* omului şi cheamă la ordine conştiinţele încă supurând de îndoială. Da, poezia este aceea care exaltă ambiguităţile existenţei, ca să le transforme în viziune mesianică. Poezia omului, în cel mai bun caz (şi ea este cel mai bun dintre *cazuri*), reprezintă regina literaturii.

O antologie de poezie universală contemporană,

grupând voci dintre cele esenţiale pe care le propun literaturile europene şi ale lumii, astăzi, este volumul *Portrete de frontieră* (KLAK/Berlin, Levure littéraire/France, Triade Interart/Timişoara, 2017, 212 p. + 216 p., cu o copertă inspirată de Renée Renard), o ediţie bilingvă, româno-germană, coordonarea aparţinând remarcabilei poete Rodica Draghincescu, de mulţi ani stabilită în Occident, unde promovează constant cultura română. *„Nimic nu este nou”*, ţine să precizeze coordonatoarea (textul, scris în noiembrie 2017, este tradus de poetul echinoxist Dinu Flămând), menţionând că poeţii lumii sunt aceia care întreţin *„nevoia de revoluţii”* şi notând că frontiera culturală este un spaţiu privilegiat, că polisemia frontierelor trece printr-o adevărată derivare, că delimitarea e un prim act de întemeiere a teritorialităţii, cum dialecticile identitare și alteritatea, cultura limitelor şi cultura teritoriilor, închiderea şi trecerea, imigrarea, emigrarea şi transgresarea învederează opinia tuturor convergenţelor. Zicea aceeaşi Rodica Draghincescu: *„Frontiera este şi o chestiune de reprezentare (a sinelui, a celuilalt), ea este un ţipăt de durere, o construcţie simbolică.”* (*De la Ulise, primul om-frontieră, la Alice în Ţara Himeră*, p. 11).

În termenii generalităţii, deocamdată, vom spune că textele antologate au un tonus dramatic interogativ, în majoritatea poemelor întâlnim un eu liric dezinhibat, desigur analizabil sociologic, dacă ne gândim la aria vastă de cuprindere a autorilor care aparţin mai multor literaturi ale lumii. Ceea ce mă bucură pe mine, din startul lecturii şi analizelor, este absenţa conformismului instituţional, autoarea antologiei știind să evite truismele unei orchestrări culturale ca „soluţie” funcţionalistă. Astfel că autorii prezenţi în corpusul tomului sunt supuși unei trieri stricte; nu e chiar proba labirintului, cei prezenţi cu poemele lor sunt scriitori permeabili şi parcă e de surprins şi o sudură de grup, asta pentru că tema e, fireşte, conjunctivă, marcată de adiacenţe, dar şi de aderenţe de solidaritate, fără descumpănirea că perspectiva limitărilor artificiale ar putea dejuca sensurile proiectului. Trei secvenţe, *Frontierele geopolitice*, *Frontierele destinului* şi *Frontierele artelor*, însumează vizionări intermitente ale realului. Fiecare profil de autor, prin însăşi creaţia inserată aici, este seducător, poemele evocă identităţi lirice de necontestat, iar cartea în sine îşi fructifică mai ales funcţia de pionierat, fie şi numai dacă ne raportăm la ea prin prisma culturii noastre şi autorilor inseraţi aici, voci autentice, deloc etajaţi pe vârste, promoţii, generaţii, spiritul juvenil, maturitatea ori senectutea nefiind decât revărsările de acorduri uzuale şi efectul generic expresiv al stării de creaţie vizând, de ce nu?, o perfecţiune carteziană.

În prima secţiune a cărţii, *Frontierele geopolitice*, temperatura lirică poartă efectul de turnesol ca un decodor cu o miză mult îndepărtată, însă, de perfidia unor zbuciumări ale societăţii umane care ţin de mentalităţile digresive precum polemicile incontinente dintre varii politici şi care duc, fatalmente, la războaie. Aşadar, tocmai din startul acestei minunate sinteze a literaturilor de pe mapamond, cosmicitatea viziunii e justificantă, asta şi pentru că discursul poeţilor succede atemporalitatea mitului poeziei.

Jeanine Baude (Franţa), de pildă, mimează inabilităţi imagistice doar pentru culoarea mai pronunţată a confesiunii sentimental-ironice, iar clamarea fiinţei destinale nu ţine numai de bucurii efemere (*„În floarea migdalului, deschisă-i frontiera/(...)/în sandalele lui Rimbaud, deschisă-i fereastra”*). Pentru *Huang Fan* (China), biografismul umanităţii poate fi unul pe dos, dacă nu dăm poeziei ce e al poeziei (*„Poezie sau groapa comună unde poeţii îşi ajustează viaţa?(...)/Uşă sau cu ce te alegi după ce o deschizi?”*). *Antoine Cassar* (Malta) propune *Opt haikuuri fără graniţe*, pentru *George Wallace* (S.U.A.) *„nimeni nu poate interveni între un om şi munca lui; nici măcar preşedintele.”*, ironia eliberatoare din lirica sa invocând, în fapt, starea unică a poetului de fiinţă locuind în propriul corp. O ficţiune gravă defineşte crezul liric al altui francez, *Serge Pay*, numai că fandări autoironice indică mai degrabă un fel de mesaje mediumnice, starea de euforie a unui eu retoric-frivol imprimând forţei nestăvilite a imaginarului sentimentul de *primum movens* atribuit realităţii fardate: *„O frontieră nu are habar/că împarte o frontieră-n două/până la infinitul a tot ce e frontieră (...)”*. Un soi de olimpian este *Andrei Gritsman* (Rusia/S.U.A.), de-frontalizarea (termen instant acum, aici) desemnând igiena spaţiului literar (cultural, prin extensie), graniţa (*„invizibilă”*) fiind *„desenată uşor în variaţii de alb şi negru/În timp ce apusul târziu/Adaugă puţină lumină,/O adiere de vânt/Şi o nuanţă de albastru.”* Solidificarea senzorialului pare un act mimetic la *Serge Basso de March* (Luxemburg/Franţa), unde influenţa notabilă a generaţiei lui Prevost e reabilitată în trauma resorbţiei realului (*„Visele se destramă/iar ţările devin/suflete-ntoarse-n ochiul dinăuntru”*), *Jacques Darras* (Franţa) evocă în *Drumul spre Chimay* genericul iubirii psihotice iscat din prejudecărţile social-ideologice, iar *Sonnet Mondal* (India) tratează în spirit suprarealist sezonul crispat-orgolios al omenirii, al disocierilor speculative care transformă luciditatea mortificatoare în grimasă a războiului: *„În urma atacurilor aeriene, fumul se întinde ca un giulgiu./Deasupra lui, un nor vuieşte înăbuşind strigăte de ajutor./Prinsă sub povara singurătăţii, imaginaţia se înalţă obosită/şi se frânge ca nişte note muzicale pe coardele realităţii.”*

Acest grandios *lumen*, *colorat* visceral, escamotând orice altfel de perspectivă generalizată, frizând ermetismul sub regimuri diferite ale stilului histrionic al omului cum într-o magnifică horă a satului ancestral, dă sens compensatoriu instabilului impresionism al existenţei asumate. *Bluma Finkelstein* (Israel) propune un fel de revizuire a tuturor obstinaţiilor, plecând de la ordinea lăuntrică a fiinţialului şi de la afectul vulnerabil (*„Cum să-ţi închipui oare că dincolo de lume/nu mai e niciun dincolo? Cum să defineşti vagul cel făr‘ de graniţi? Absolutul =/cum să-l circumscrii?/Şi cum să faci/de nefăcutul pas mental/la pârloaga infinitului?”*), în vreme ce *Aleš Šteger* (Slovenia) fuge de sentimentalismul grosier şi proclamă starea indefinită a naivităţilor solemne drept evadare din lumea disfuncţiilor în mitul sinelui reciclat (*„La începutul/pe care nu-l cunosc,/la începutul/despre care doar mi s-a povestit/a fost doar/un spaţiu nemărginit./Graniţa i-a dat o formă.”*).

Aducând cu nişte sculpturi lamelare, versurile semnate de *Zurab Rtveliashvili* (Georgia/Suedia) au o pronunţată alură simbolică şi transformă simpla retrospecţie în demonstraţie analitică a miopiei existenţiale şi a impostocraţiei (într-o lume suprasaturată de revizionismul recalcitrant), a iubirii morganatice şi a temelor sociale vizând asediul mulţimilor gregare şi al gloatelor uniformiza(n)te asupra raţiunii şi a raţionalităţii ca stare destinală a omenirii: *„Eu sunt un pat./Scriitorul ăsta stă culcat la pieptul meu./Uneori, îi dau să fumeze în timp ce scrie,/alteori, ca o termită, îi distrug toate foile!/Câteodată, cu un ghiont uşor, îi accentuez răsucirile de frază.../Eu sunt o balanţă!/Multă*

vreme am ridicat, precum o macara,/strofele tuturor scriitorilor-insecte/și ale poeților./Le dau tutun poeților/ care își întind aripile pe corpul meu,/construind, pagină cu pagină,/nivelurile textului.”

Secțiunea primă a volumului-antologie o are pe *Magda Cârneci* (Magdalena Ghica) între autorii români cei mai integraliști între integraliștii luptând constant împotriva conjurației imbecililor, oriunde puroiul acesta iscă într-o bestialitate fetidă spaima patologică. Poemul *Manifest*, din care cităm, arată unde poate duce controlul asupra minții omului: *„Acum e bine./Acum suntem liberi./Acum avem ce să mâncăm și să bem./Acum nu ne mai bate nimeni la cap./Acum putem să înfulecăm munți de mititei și sarmale./Acum putem să bem quintale de țuică./Acum putem să rupem florile și să călcăm pe peluze./Acum putem să aruncăm hârtii și semințe pe jos./Acum nu ne mai bate nimeni la cap./Suntem liberi. (...)”*.

Volumul este bilingv, cum precizam mai sus, tema este, însă, una care ține de o anume ambianță socioculturală, de magii variate ale cotidianului multiform, plural, de transpoziții ale ritualurilor casnice (da, în sensul *poezelii* vitale), fără cusur, ale ceremoniilor clipei savurând în cheie estetică dignitatea caldelor adeziuni. Cu optimismul nu pui în pericol nici măcar un posibil duct energetic al texturalului, dar nici manipularea himerei celebrității. Or, cartea demonstrează și altceva: că în puncte cardinale din lumea vastă a dobândit nuanțe tot mai îndrăznețe poezia, acest cod de onoare al literaturii, au apărut promoții mai tinere de lideri înhămați la continua provocare constructivă, destui scriind, gândind, creând cu vocația universalității iar majoritatea cultivând trăsături generice ale propriului eu în raport cu afinitățile, cu funcția contextului.

Se observă și în a doua secțiune a volumului, *Frontierele destinului*, că nici unul dintre cei antologați nu este atins de epigonism și cu siguranță că raporturile câtorva cu lumea sunt mai degrabă acelea cu mediile boemei din spațiul natal. Cu toții aflați, firește, în captivitatea simțurilor (că dacă n-ar fi, nu s-ar povesti), ei țin cu deosebire de apele freatice ale dinamicilor spirituale, geografiilor cărora le aparține biografia, propriul destin. *Ilya Kaminsky* (Ucraina/S.U.A.) lucrează cu o materie lirică rarefiată, e copleșit de stringențe afective (*„O, limbă a păsărilor,//care nu are niciun cuvânt pentru tânguire!”*), *Sabine Schiffner* (Germania) scrie cu nostalgie juvenilă, dar păstrează intact și mereu proaspăt pe întreaga durată a texturării lirice simțul imaginii (*„pădurile brad alb mai spune mama/vor fi fost locul unde ne jucam când și când/de-a scufița roșie și lupul cel hain/până ce-am fost mușcată de un câine”*), *Georges Szirtes* (Ungaria/Anglia) are un imaginar care suferă de dilatare (*„A sosit/ noaptea. Cuvintele/nu-și au locul aici. A apărut ca un fenomen/meteorologic, ca o rafală neașteptată/de vânt sau ca ploaia.”*), dar nu-și dezminte credința în condiția taumaturgică a poeziei, *Nikola Madzirov* (Macedonia) este un romanțios dezinhibat, însă disimularea nu poate fi insignifiantă, fiindcă autoritatea talentului său (poemul *Acasă*: *„Am locuit la marginea orașului/ca felinarul cu un bec/pe care nu-l înlocuiește nimeni.”*) ne pune în fața unui artist emblematic, și mai ales fiindcă lui îi sunt comune cu referenții lirici postbelici persoanele periferiei, volutele defensivei, vraja universalului.

Cândva, interesul recuperatoriu al criticii literare, mai ales în centrul Europei, era acela de a decela până la sublim manierismul deriziunii, un *nostos* al naufragiilor vieții într-o societate postbelică, cumva a revanșelor destinului. Sigur că unii scriitori, dintre aceia la módele zile, adică prolificii, fie că poliglosia cu blazon îi ajuta au ba, au făcut din rectificările existenței o temă lirică. *John Fitzgerald* (S.U.A.) imprimă poemului un status de *miscelllanea* (*„Nu e nicio credință în sfințenia vieții.”*), un eu auctorial sfielnic în atitudini declamă toate însingurările omului-fantă trăitor în sezonul idealului *intratabil*, în vreme ce la *Hélène Cardona* (S.U.A.) mimarea banalităților dintr-un cotidian virulent (*„Lumină luată prin surprindere”*) dă impresia unui lirism instabil, dar e numai notația emoțiilor sub impresia unei picturalități care descifrează temperatura parodică în chiar vigoarea timbrului poetic. Un lirism dezlănțuit întâlnim la *Vénus Khoury-Ghata* (Liban/Franța), însă vetustețea provocată duce fluiditatea versului înspre un har al imaginii (*„frunzișul ăsta nu-ți vorbește limba”*), inspirând eufemistic efecte langurosperverse într-un scenariu al fatalității.

Modele livrești invocă a doua natură în poezia semnată de *Amir Or* (Israel), în sensul unor presupuse suprapuneri grafice de o sinceritate brutală a lumilor (*„lumea își continuă mersul, viața la fel, cu toate că sfârșitul se află/înăuntrul ei, înăuntrul lor.”*). În acest fel, poezia își recâștigă statutul unui receptor de funcțiuni ale sufletului, precum extirparea dezvrăjirii calofile. *Nicole Brossard* (Canada) invocă un ton amar în dorința de a netezi orgoliul grav cu exuberanța emulului baudelairian (*„încă sunt tributară ideilor din viscere și sânge”*), deși lirismul contorsionat asimilează cultul diformului ironiei hâtre. Mereu un gest de concesie igienei morale interioare, poemul scrisului narcisiac se află întotdeauna în zona frontierei labile cu deriziunea tragică, în cazul versurilor semnate de *Hugues Eta Tsani* (Congo) ori de echinoxistul *Horst Samson* (Germania), cu texte profund beckettiene (*„Aș vrea să locuiesc într-o bucoavnă/A cărei gură se bosumflă”* etc.). Iar la *Martin Solotruk* (Slovacia), frăgezimea vorbelor așteaptă erupțiile (*„există o graniță pe care ai ajuns să o simți arzând/în cotloanele minții”*), sub bagheta magică a unor gesturi de frondă.

Dintre autorii români, *Floarea Țuțuianu* scrie o poezie de profunzime, turnesolul ironiei dă semne de vivacitate (*„Și totuși aici m-a prins globalizarea”*), imaginarul e asediat constant cu o cruzime grotescă a eului liric. În schimb, la *Dumitru Crudu*, o manieră, în sensul negativ, mimează un fel de lâncezeală lirică (*Într-un mic orășel de pe graniță*), la *Robert Șerban* stilul antiredundant inspiră direcția nonconformismului la purtător (*Tehnici de camuflaj*), iar la *Claudiu Komartin*, ca de obicei, sensibilitatea exacerbată e supusă castrării (*infectat*), materialitatea capătă profil psihic, realitatea își suportă propriile „destrăbălări” jemanfișiste. *Rodica Draghincescu*, însă, își amplifică poza flegmatică, iar examinarea aparent superficială a realului și a realității are aspectul unei campanii violent-virulente (*Blidul cu mâncare*), menită a corija comprtamentele agonice ale cosmosului degradat. Dar la *Nora Iuga* aceeași literatură a disimulării dobândește, ca un paradox al scriturii, amprenta artei luciferice (*la capătul pământului în a paișpea zi*), orice poematoidie (*ce stradă e asta?*) avându-și propriile răsfrângeri neapărat într-o carte tonică.

Poezia lumii de azi, așadar, suferă de carențe nutritive, răcirea, domolirea tonului aducând, invers, calități extrasenzoriale. Zonele fetide ale realului populat cu monștrii de toate calibrele ai postmodernității pun în derivă tocmai vocația universalității. Cel puțin asta pare să fie portanța plonjeurilor tangențiale în imaginarul în care apetitul

ditirambic al zeităţilor lutului, cei având mereu primatul vorbirii (Eugen Coşeriu), nu mai este prea încăpător. La secţiunea *Frontierele artelor* e din nou specifică, pentru poeţii antologaţi acolo, explozia de nuanţe, stări și ipostaze. Şi totuși e o foame de lumină (Laurenţiu Ulici) peste tot, hermetismul are tentacule de cheratină, ele se topesc la prea mult soare, dar asta nu dăunează întregului, fiindcă majoritatea poeţilor din această secţiune a antologiei știu să evite monotematicul, atitudinile retorice, coloratul violent al melancoliilor. Pentru unii, simbolismul creştin expandează o „imaginaţie galactică", dinamica literarităţii lustruieşte faţa căsniciei genurilor, domeniilor, stilurilor, reprezentărilor şi exprimărilor. *Jean-Pierre Siméon* (Franţa) transformă teatrul fantazărilor (*„Ah, faceţi-mi un om/aidoma unui râu"*) în teleologal ejaculat precoce în infernul parodierilor, *Zhao Si* (China) intercalează psihismul (*„Tu, înlemnit/într-un suspin uriaş"*) ca revelator de evenimenţial traumatic, dar el nu caută un concept curatorial, fiindcă poezia este supusă mereu devierilor receptării, iar viaţa-viaţă nu este doar un cumul de „texte" ocazionale. *Werner Lambersy* (Belgia) pare un fel de ideolog inflexibil al poeziei ca viaţă deconstruită (*„Cum dansează/ Efemerul / Rătăcitorul uşure"*), la *Nicole Gdalia* (Tunisia/Franţa), tipul de maniheism ţine de reiterarea până la obsesie a interogaţiei realului (*Bariere*), la *Jean Portante* (Luxembourg), observăm o grijă maniacală în disiparea contururilor (*Aceia care-aşijderi poetului hermetic*), numai că, aici, recurenţa temelor întreţine copios gloriola vanităţii.

Foarte mulţi poeţi adaugă mereu colecţii excentrice, lirismul unor voci, naturi solare, ca şi în acest caz pe care-l discutăm aici, marcând intempestivul dezvrăjirii de sine. Asistăm la o distribuire unitară, un *dripping* firav al indispoziţiilor depresive, geniul histrionic al eului standardizându-şi opţiunile, rămânând să întreţină contexturările empatiei. La *Müesser Yeniay* (Turcia), un narcisism luciferic anticipează icnetele unei destrucţii mecanice (*„după ce ne-a separat acum/de ce vrea Dumnezeu să ne unească/iar punându-ne focul dorinţei/la picioare"*), automatismele echivalează cu a baleta într-un aproape insolit romantism vintage. Doar la *Dimitris Lyacos* (Grecia/Italia), lucrurile acestea sunt departe de adeveririle unui spectacol proiectiv (*Poena Damni*), la *Marco Lucchesi* (Brazilia), triada materie-limbaj-spirit funcţionează până la inflaţie, distrugerea intimităţii arată o altfel de stare a lucrurilor – în sensul liric, desigur, un bazar al memoriei predispune, brutal chiar, la a fi obnubilat prezenteismul (cum îl definea Alan Bloom), mascând energii latente, gata să supureze peste rănile existenţialului, iar la *Heike Fiedler* (Elveţia), masca e şubredă, pledoarii encomiastice însoţesc tocmai astfel de pastişări empatice (*„eu nu-s sârmă ghimpată (...)/eu sfidez pereţi şi/ziduri."*), aceste contururi apolinice dintr-o materie puternic decantată, o poezie a concretului supurând, aşadar, ca şi când, ca şi cum o viaţă lipsită de orizont reprezintă anticiparea, pe bune, a identităţilor ficţionale. O *neruşinare* infantilă caracterizează lirica lui *Rajvinder Singh* (India) din *Migrări*, din *Între graniţe*, din *Între atunci şi acum*, în schimb la *Erika Dagnino* (Italia), spectrul eşecului traversează planul gnostic al acestor poeme (*Starea de echilibru*, *Frigul*), blazonarea nu e niciodată altfel, altcum, decât lucidă, ici-colo anihilări ale aşa-ziselor speculaţii diversive indicând o modă cruntă a poeţilor trăindu-şi vocaţia doar în ecuaţii eretice. În cazul lui *Zehra Cirak* (Germania/Turcia), forţe telurice provoacă dansul materiei (*„Sarea nu cunoaşte mâncăruri naţionale/cine cui vrea/să-i presare/graniţele-n ochi?"*), fecundează muzicalitatea materialităţii involte, *Sebastian Reichmann* (România/ Franţa) exersează un poem al pluralităţii (*Mai bine aş fi descoperit Apollonia în Iliria*), ba chiar un spectacol-terapie. La *Erkut Tokman* (Turcia), topirea poeziei în discontinuităţi mai poate induce spiritul către o normalitate perfectă (*„lumea curge şi se revarsă"*), tot el, cu significans *Cafeneaua Müller*, se dedică jocului limitelor, dar geometria severă a peisajelor agreste face casă bună cu poza flegmatică.

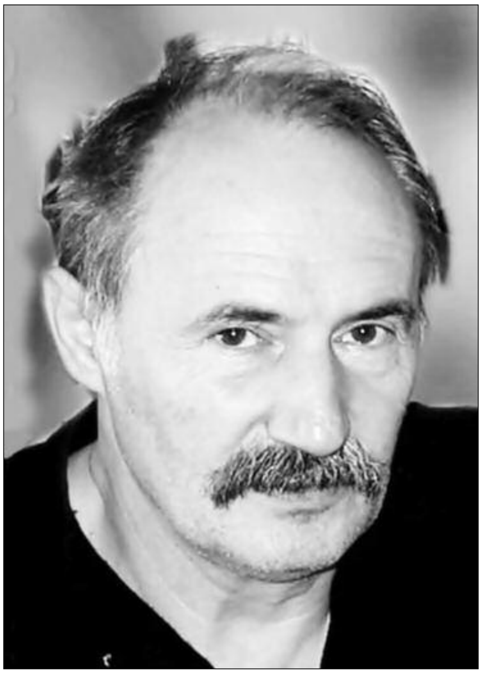
Grandoarea în mizerie e, deja, o cutumă în poezia post-Ginsberg, totul înseamnă mai degrabă eliberare afectivă. Eu şi Tu *suntem* universurile ficţionale, noi *suntem* aceia care încheiem fără ezitare pacte faustice, ne revine receptarea comprehensivă, un soi de travestism la purtător sigilează existenţele oricum încorsetate. Destule din texte vădesc gesticulaţia epică într-o lume celestială. Declinul moral într-o lume a tuturor formelor de delir social, politic, cultural-spiritual, spiritul acid nu poate redeveni ton blazat câtă vreme realităţi deformate copleşesc mental fiinţa auctorială, îi dau ghes discursului facil, mimând o narativitate suspectă, cum e situaţia liricii semnate de *Eva-Maria Berg* (Germania). Poeţii români, de la această secţiune, arată un fel de defazată „sincronizare", cumva într-o penurie generalizată de poftă de viaţă, lumea tuturor formelor de declin şi a militarismului agresiv nu mai poate nici să aibă răbdarea privind predarea ştafetei, omul periferiei e omul universalităţii mutilate. Intuiesc, aici, o cheie urmuziană a „rezolvărilor". Prin urmare, omul nou e unul sperios patologic, are un parcurs lapidar al propriei vieţi, nu se mai lasă atras de mirajul timpului istoric, doar umorul absurd ca reutilare creativă a discursului literar mai poate imprima firave efecte, nu neapărat durabile, cât „încurajând" la ostracizare. Acesta pare să fie noul crez al liricii lui *Dinu Flămând*, în care privaţiunea sensibilului imprimă un discurs ajustat (*„lumina continuă să lucreze sub coaja fructelor"*), uneori glacial, la *Şerban Foarţă*, asimilarea epistemei întâmplându-se la un mod zgârcit cu putinţă (*„sunt lucruri hărăzite grabnicei treceri"*), o dezmărginire de afecte şi rebarbativă instrumentare a ductului energetic (alegoriile ascund drame, spunea şi Strindberg), la *Diana Geacăr*, capacitatea lirică a eului nu poate fi contestată (*Motanul, fluturele şi exorcistul*, *Fără adăpost*), senzorial şi mai ales reflexiv, el manifestând în vizionarismul său mustos o autonomie totală, iar în poezia *Simonei-Grazia Dima* omul etern dubitativ, omul situaţiilor tragice (*„Cine în tine vede-n ceaţă focul/şi simte-un iz de fericire?"*) inspiră cartea derutantă a vieţii.

Să mai notăm, aici, că traducerile din franceză sunt asigurate de Horia Bădescu, Şerban Foarţă, Magda Cârneci, Andra Bucşă, Sergiu Vancu, din engleză de Diana Geacăr, Carmen Firan, Marius Surleac, Simona Modreanu, din limba germană de Rodica Dragoste şi Cosmin Dragoste, iar Dinu Flămând traduce din portugheză, Constantin Lupeanu din chineză, Eva Georgeta Catrinescu din slovenă, Ioana Ieronim din limba macedoneană, şi Victor Ivanovici din greacă.

Cartea, în sine, însumează, prin antologare, un discurs decomplexat şi dă seamă despre ceea ce se întâmplă, valoric, în interiorul experienţelor lirice ale literaturilor lumii de azi. Iar aceasta nu poate fi altceva decât o mare sărbătoare a literaturii.

Ionel BOTA

Virgil DIACONU



Cadavre politice

Cineva îmi bate la uşă.
Precis este Domnul – îmi spun –,
Domnul care s-a hotărât să coboare din Turn
şi să îmi bată la uşă.
Şi cum deschid, cadavrele politice
dau buzna în casă...
Sunt cei care oficiază toate slujbele
şi parastasele din senat.
Sunt inchizitorii Speranţei,
ascunşi în costumele Armani
şi în discursurile lor tricolore.
Şi eu îmi scutur capul de coşmarurile
care s-au încurcat în coroana de spini.
Zadarnic! Eu şi cadavrele politice
vom locui de-acum împreună,
animaţi de alămurile fanfarei
care îngroapă în bemolii ei
toate glasurile rătăcite ale Revoltei.
Animaţi de fanfara care
întoarce în turma resemnării toate oile rătăcite...

Aşa mi se întâmplă întotdeauna
când dimineaţa îmi bate la uşă.
Precis este Domnul – îmi spun –,
şi cadavrele politice dau buzna în casă,
se aşază la masa mea şi beau singure
sau cot la cot cu întunericul.
Şi guvizii de serviciu caută peste tot,
nerăbdători să-i pună cătuşe Revoltei.
Numai că Revolta nu s-a mai arătat
în ultima vreme.
Acum în mod sigur vânează prin subsolul iluziei
şobolanii reformei... Ai reformei cu E-uri,
aduse cu butoaiele de dincolo.

Iată istoria, când în pas cadenţat,
când învelită în sânge...
Când cu steaguri şi trâmbiţe,
când cu sicriele Revoltei pe umeri.

Iată istoria scrijelindu-şi victoriile
pe crucile tinere;
scrijelindu-şi victoriile cu silexul ei,
până în camera mea; până în camera secretă
a emisferelor, în scriptorium:
în celulele pulsânde ale poemului...

Numai că tu nu ai crezut niciodată
în discursul care lustruieşte tresele şi decoraţiile;
şi nici în Preaînaltul Fotoliu...

Numai că tu nu ai crezut niciodată
în arta spinării îndoite,
deşi ea este singura artă rămasă în viaţă
în patria cocoşaţilor bicamerali...
Ea este singura artă care, subvenţionată cum este,
a înflorit pe toate posturile TV
şi în toate emisferele de serviciu...

Ba, de la o vreme, ai început să dai glas Revoltei,
printre stelele reci... Spargi cu tâmpla ta neantul...
Şi asta tocmai acum, când pe toate posturile
mântuirii noastre color se taie panglica
promisiunilor de partid. Tocmai acum,
când în aplauzele scrumbiilor politice
se taie panglica ABATORULUI...

Încă puţin şi celor sosiţi la festin li se va împărţi
trupul în felii al Revoltei... Trupul în felii
al Revoltei,
cel bine stropit cu lacrimile
şi regretele noastre electorale...

– *Cu acest complex recuperatoriu,*
obiectivele noastre sunt de-acum împlinite –
a declarat în direct una dintre
clonele reformei ideologice,
asigurându-ne de tot confortul abatorial.

Aşa mi se întâmplă întotdeauna
când dimineaţa îmi bate la uşă.
Când cadavrele politice îmi intră în casă,
când dricarii dau buzna în camera secretă,
în scriptorium, pentru a face ultimele îndreptări

în cartea de istorie; în istoria tricoloră a veacului,
scrisă de cadavrele politice
ale acestui neam de eroi...

Intangibilă

Ea nu m-a tăvălit niciodată
prin grădina cu portocali a trupului ei.

Ea este o femeie intangibilă.
Printre degete îmi scapă ca nisipul.

Bucuria mea umblă în zdrenţe.

Şi totuşi, ea este femeia din care beau apă pe furiş.
Femeia în care îmi voi îneca singurătatea.

Eu nu mai ating de multă vreme pământul,
când merg – eu calc pe păsări în zbor...

Femeie intangibilă, femeie secretă,
în noaptea aceasta te voi arunca în groapa cu lei!
În noaptea aceasta te voi deschide!

Întâmpinare

Tu erai sprijinită de propria-ţi frumuseţe
ca de o pajură.

Eu veneam plin de pământuri,
de ierburi şi spini,
cu o gălăgie de păsări pe umeri.
Cu un nor de vrăbii,
care intrau în vorbă cu toată lumea.

Eu veneam plin de polen şi în căutare de faguri.

Eu te priveam din cele patru anotimpuri
aşa cum cineva îşi privise crucea.

O, fără vise cădeau fructele pomului!

Locuiesc într-un crin (I)

Înspre tine duc mai multe cărări:
degetele lungi şi de culoarea lămâii,
sânii abia treziţi din somn. Şi cearşafurile
pe care le-ai învolburat toată noaptea.

Eu locuiesc într-un crin şi tu eşti crinul acela.

Celulele mele te iau în braţe cu o mie de braţe.

Foamea mea este de carne tânără,
îmbrăţişările mele sunt carnivore!

De când te-am luat în braţe am dat
în mintea crinilor.

Doamne, mi-a căzut la pat o rază!

Nici nu mai ştiu dacă voi coborî
din această îmbrăţişare.
Din crinul care mă ţine în braţe cu o mie de braţe.

Eu locuiesc într-un crin şi tu eşti crinul acela.

Fructe secrete

Îmbrăcată sumar,
doar într-o metaforă,
iubita mea trece strada.

Într-o metaforă atât de lipită de trup
că i se vede zmeura sânilor.

O femeie trece strada direct spre mine.
Un poem se opreşte drept în inima mea!

În seara aceasta, în loc de cafea,
voi gusta câteva fructe secrete.

Voi da năvală la zmeură.

Voi mânca zmeură cu zmeur cu tot,
cu pădure cu tot!

Floarea de cireş

Iubita mea e floarea de cireş.

Ea bate din palme într-o metaforă,
aleargă desculţă într-un vers.

Intangibilă şi nesfârşită în propria frumuseţe!

Eu, cavalerul florii de cireş,
fac de strajă petalelor ei,
minunea ei o beau până la ultimul strop.

Şi ea îşi dezveleşte petalele în nopţile mele.

Ea aleargă desculţă într-un vers,
bate din palme într-o metaforă.

Intangibilă şi nesfârşită în propria frumuseţe!

credință

iată-ne și pe noi cu războiul în coastă, în partea
cu aripa amputată, doar ciotul a mai rămas, cauterizat
fără milă de potcovarii de cai verzi pe pereți,
iată-ne alergând
ca bezmeticii după fluturi și fulgi de zăpadă, după scântei
scăpate din artificii, după câțiva nori și niște valuri
pe care
să le tragem peste noi.
aici, la malul mării neîncrezătoare, gata să ne legene,
să ne
îmbrățișeze și să ne adoarmă de tot,
ne îmbrăcăm de duminică întotdeauna, încă mai avem
pene de înger prin dressinguri, și veste antiglonț,
și măști de gaze
din primele două războaie mondiale, și căști de protecție
foarte albastre, nou-nouțe, distribuite pe cartelă,
odată cu
pastila de iod.
am ascuns toate oglinzile mici,
pe cele mari le-am acoperit
cu lințolii cearceafuri fețe de masă uzate,
nimeni nu mai trebuie
să se vadă, sănătatea psihică vine când uiți cum arăți,
când scapi de grija ta și te ocupi de cea a vecinilor fluturi,
a vecinilor nori, a vecinelor valuri
măreț este războiul, nu faci doi bani pe lângă el
măreți sunt conducătorii secreți de prin buncăre,
ei comandă
șoarecilor cârtițelor și trimit clipuri frumoase
pe Facebook
și tu, cu telefonul mai scump decât tine, te uiți și-i admiri,
crezi tot,
credința n-a omorât pe nimeni, cel puțin
în ultima sută de ani

la mare

nu-mi pasă de tine, mare, de cărările tale mișcătoare (cel
puțin așa le vedea poetul acum un secol, când eram tineri
și foarte frumoși)
nu-mi pasă
că mori sufocată de plastic, de mine scufundate, de
resturile tuturor epavelor lumii, toți îți încearcă tăria
valurilor, moliciunea de spumă a vuietului tău
și toți ajung
să-ți blesteme abisul și întunecimea,
te reneagă și te caută năuci pe corăbiile lor,
pe cargouri, pe
vapoare, vaporașe și iahturi de lux, când nu sfâșie
văzduhul cu aripi de pânză, de ceară,
nici Icar n-a fost mai
breaz ca ei și-a trecut în veșnicie, nu ca ăștia, care trec
blestemați în uitare și nimeni nu-i mai pomenește,
nimeni
nu mai aruncă smerit coronițe de flori pentru hrana cea
neliniștită a valurilor
nu-mi pasă de tine, mare, când suspini ca o majoretă,
când încaleci umbre de nori și răstorni cerul
la tine-n adânc



acolo-n gunoaie, în resturi de oameni care-au fost eroi
la ei în cartier, în vile scumpe ori în simple cocioabe
tu semeni cu ei, la fel de rapace, ei seamănă cu tine și eu
semăn cu toți, mai ales când scriu că nu-mi pasă
și poemul îmi bate obrazul, cuvintele lui cresc în valuri
înalte, doar țeapănă ca placa de surf pot trece peste
coamele lor înfoiate, cu sensul ca o spumă
poemul mă trădează, e singurul căruia, de fapt, îi pasă,
intră în mare și rămâne cu ea, trădător

și moartea râdea

eram o fiară habotnică, prindeam cu bolduri
fluturi albaștri în insectar și le vorbeam de rău
pe toate babele, mai ales când le apuca
făcutul de mătănii:
se încovoiau cucernic, mâna căuș strecura o apă nevăzută
pe care se tot ducea smerenia lumii și-mi venea
să râd nervos,
să-mi arăt colții fix ca o fiară, să scot un răget de leu, vă
dați seama, la nervi, orice om se crede altceva
și icoanele își ștergeau culorile, sfinții păreau și mai orbi,
și mai inutili, mâinile lor se subțiau ca și când
moartea ar fi trecut încă o dată peste ele,
să fie sigură, deși
au venit vremuri când nimic nu mai e sigur,
nici măcar ea, moartea, care nu vine niciodată când o
chemi, e încăpățânată ca o odraslă de lux și-i zic:
cine te-a
adus, fă, pe lume, să sporești nedreptatea
ambalată în legi,
ca orice cadou al infernului, cine te-a adus să te ia înapoi
și moartea râdea, trecând peste falangele mele,
albindu-le,
uscându-le, presându-le la rece pentru alt insectar, mult
mai mare, tragic și etern

ca două surori

tot mai des, pădurea îmi intră în somn, mustrătoare,
cu frunzele ei roșii de la nisipul saharian,
cu trunchiurile ei strâmbe pe care cresc inimioare

străbătute de săgeți, sub care își declară iubire veșnică
sufletele rătăcite, incapabile de limbaj articulat
dincolo de pădure e marea sarcastică,
un fel de turn Babel
al valurilor care vorbesc limbi amestecate marinărește,
legate cu noduri trainice de toate catargele scufundate în
două milenii și chiar mai mult
pădurea și marea ca două surori se privesc peste dâra
aceasta de pensiuni hoteluri vile corturi șandramale
acoperite cu stuf, și umbrele decolorate, zdrențuite
continuu de vânt, în zbenguielile lui toxice de la valuri la
frunze și înapoi, prin îngrămădirea urbană
inutilă de adăposturi unde doar pescărușii mai cuibăresc
pădurea are suflet, el vorbește în somn, el plânge în somn
și somnul meu îi răspunde, cu visele lui cenușii
mai trece pe acolo din când în când câte un nor,
dar ploaia
din el, cu lacrimi adunate în starea de trezie,
nu alunecă, nu cade, nu răcorește nimic, stă îngrămădită,
sărată și fricoasă sub fulgere
fără efect, fără sens, fără niciun Dumnezeu

după atac

și marea ca o pisică linge clădirile înfipte în buza ei
au fost albe ca laptele, au fost pline de muzică, de dans
și de fum
au fost pline de oameni, acum sunt pline de umbre și ele
povestesc despre bisericile din depărtare, cu preoții lor
lunatici și triști, mereu
împotriva celui viclean, a celui sărac,
a celui iubitor de mare curată,
clopotele lor sunau, după atac, tot mai stins, nu le mai
auzeau decât pescărușii cu pene din plastic și cele câteva
epave legănate matern de valuri
marea nu iartă, nici măcar acum, când pe întinsul ei doar
țipătul mai este viu, și mișcarea unor vietăți
deformate genetic
noi ne-am ascuns în subsoluri buncăre adăposturi cu
lumină puțină și vorbă multă
ne creștem acolo copiii, îi învățăm cum să trăiască orbi,
surzi și muți,
îi învățăm cum să fie sălbatici, perfizi ca urzicile, toți au
mici ventuze în vârful degetelor,
pline cu ser de autoapărare
ne mai atacă uneori și pe noi, la nimereală, când scade de
tot lumina din lumânări, din puținele candele rămase
departe de noi marea, câteodată îi auzim vuietul,
poate real,
poate confundat cu altceva, cu mișcarea haotică a inimii,
cu bătaia plină de remușcări a gândurilor din cușcă

mâinile

nici măcar mănușile verzi mulate igienizate nu-i acoperă
stigmatele din palmă
plasticul se macină în dreptul celor două găuri
unde-au fost
piroanele de oțel
unii cred c-au fost așchii de lemn, oțelul e scump, cu el
chinuiești
mașinile domestice, nu martirii fără glorie din spitale
dacă-ți arunci văzul prin găuri, acolo unde plasticul se
macină oricât de nou
de rezistent ar fi, lumea pare zdrențuită, lumea pare așa
cum e de fapt,
ruptă în bucăți de boală de prostie, ciugulită de corbi și
lăsată să moară în paturi de fier
insalubre, fug și ploșnițele din ele, în cearceafuri carnea
putrezește ori se descuamează
ca norii după furtună și tot ca ei miroase a prăpăd
afară fustele crețe crucile dinții lanțurile de aur cheamă
furtuna cheamă norii trăsnetul
poliția procurorii
dușmanii oxigenului anaerobii înveliți în tricolor și cu
înjurătura scrisă pe cruci de lemn
acuză blamează blasfemiază au cu ei niște butoaie de
osânză vorbitoare cu funcții în senat
de aceea vrăbiile zburătăcesc norii, fug în văzduhul cleios
cu ei în cioc și cu porumbeii
oricum fugăriți de girofaruri de pistoale de rachete
antigrindină
surorile milostive în costume de cosmonaut
aprind candele
roșii din plastic și
le uită aprinse pentru morți vechi muribunzi și morții cei
noi scoși din incendiu de mâinile cu stigmate
ce fac pompierii ce fac polițiștii ce face opinia publică
zbiară butoaiele
învelite în tricolor, să vină să ia criminalii, se moare în
spitale, așa vrea oculta, așa vor soros bill gates
și alții ca ei
diavolul are un milion de șerpi și deja i-a trimis
la clanuri la butoaie la interlopi la pieptul de matroană
strâns în ie vorbitoare, sâni opulenți
sâni de mamă a poporului necăjit dar cu cont pe facebook
și tik tok, acolo circulă angajații la sputnik, amatorii de
lumină care vine de la răsărit, uitucii neștiutorii
de istorie adevărată, vânduții trădătorii cu cioculețele lor
gata să scurme în orice rahat
mâinile cu stigmate vindecă sting incendii se ridică în
rugăciune la cer la celălalt crucificat
și El lăcrimează de mila lor, trimite îndemnuri la iubire și
pace luate în râs, lumea face mătănii
ca în sala de fitness, cu preoți de țară fanatici călugări
nebuni arhiepiscopi cu șerpi în barba rară
și pe sub sutana
cu fir de aur și trese de mătase crescute în carne
încă de pe
vremea împușcatului
și mâinile cu stigmate devin torțe, să lumineze să sperie
răul boala frigul
degeaba

Valeria MANTA TĂICUȚU

* Poeme din volumul **Marea sarcastică**, în curs de apariție la Editgraph



Boa

Coloana vertebrală a omului e șarpele
dacă-n vertebre se-aud clopoței ascultă
simfonia astrală:
frate, frate, fugi cât mai departe!

gura omului e șarpele
cu sau fără dinți veninul se extrage
înghițirea întregului vine din ou
ca și rotunda lui rostogolire spre ispită.

Inima omului șarpe este
o groapă fără fund care se-mpreună
sângele, carnea și moartea,
unde nimeni nu vede pe nimeni.

Creierul omului?
șarpe boa este –
înghite, digeră și doarme
și iar se scoală-ngreunat și-nfometat –
dacă nu află nimic de mâncat
pe el se mănâncă.

Coloana vertebrală și gura și inima și
creierul lui Dumnezeu –
omul – cuvânt cu limbă despicată de șarpe.

Pe tavă

Nu mă mai trezesc cu gândul la poeți
cocoșii ceasului lor au uitat să-mi dea ora,
unii au adormit odată cu găinile
fugărite prin bateriile poemului
după ce-au strâns ouă cu en gălbenuşuri.
Alții au adormit citind cărți despre specia
umană.
Au citit până le-au căzut fulgii de admirație
și-au tulit-o fără a mai da ora exactă.

Ultimii cocoși din ceasul crăpatului de ziuă
în poem
au înghițit punguța cu doi bani
și abia au mai putut rågâi
un cuc-curu-ri-gu-gu-guuuu...

Nu vă mai treziți cu gândul la poeți!
Cocoșii din ceasul lor sunt pe tavă.

Tumori

Din poemele mele cresc tumori.
Las frunților voastre câte una.
Între ochi stă maligna nepăsare –
caracudă răpitoare, fluviu fără
vărsare.

Din poemele mele cresc tumori.
Las frunților voastre regești câte una.

Testamentul e inatacabil.

Ghilotină

Invidia strălucește ca lama ghilotinei
tăind frunză la câini.
Nimeni nu omoară pe nimeni
numai uneltele din suflet n-au timp de odihnă.
Moartea vine cu înghețată de căpșuni
culese de compatrioți în Spania, un pahar
cu apă de ploaie și cu frunze
tăiate la câini.
Precisă ca o prietenie numai ghilotina, acest
instrument barbar, ar putea tăia fără
durere gâtul oricărei frunze, așa cum taie
pagini de carte din noi.
Dezmierdarea timpului pierdut vine
și te-adoarme-n
mai puțin de-un poem.
Visezi benzi rulante și morți care-ți spun:
ține-te bine, asta merge repede, ajungem imediat.
Și viciul uşor năpădește în gura somnului
ce te scrie.
Dulce păcat din care nu mai vrei să cobori
când nimeni nu omoară pe nimeni,
când strălucește invidia ca lama ghilotinei
tăind frunză la câini
și când numai poemul, numai poemul,
când numai el
SUNTEM.

CONIȚA LENA

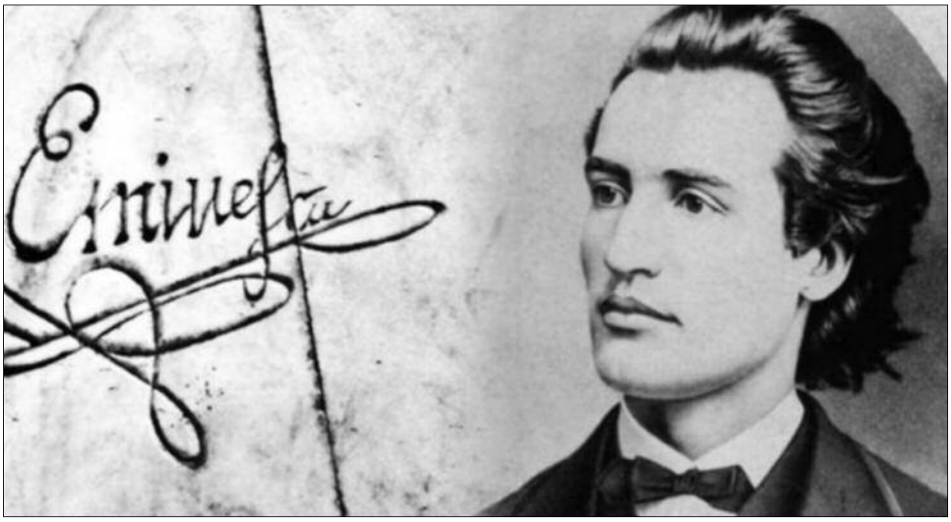
Supliment îngrijit de Virgil DIACONU

ARTE POETICE

■ Nr. 102
■ August 2022
Cafeneaua literară

Ancheta Cafenelei literare

POEZIA LUI EMINESCU ȘI POEZIA CONTEMPORANĂ



În speranța că nu ne-am osificat și că încă ne mai punem problema valorii și a destinului poeziei, vă propun să răspundeți la întrebările acestei anchete exact așa cum credeți de cuviință.

1. S-a discutat foarte mult și în fel și chip, în literatura noastră, despre poezia lui Mihai Eminescu. Ce critic/critici credeți că a/au analizat mai bine, mai aproape de ființa ei, poezia lui Eminescu?

2. Cum evaluați, astăzi, poezia lui Eminescu? Este ea (1) o poezie de excepție, o capodoperă, ocupă ea o poziție centrală în canonul literaturii române, (2) este o poezie de valoare medie, ori (3) este o poezie modestă, sau chiar minoră, după cum au decretat într-o anchetă mai mulți scriitori tineri, în revista *Dilema*, din 27 februarie 1998? Pentru un alt poet, optzecistul Călin Vlasie, „Eminescu este idiotul naţional" (interviu cu poetul Daniel Corbu, în revista *Feed Back*, nr. 2/2005), iar pentru Cezar Paul Bădescu, autorul antologiei *Cazul Eminescu* (Paralela 45, 1999), Eminescu este un „poet inert și ridicol"…

3. Ce caracteristici, trăsături sau constante poetice (estetice), sau numai pseudopoetice (pseudoestetice, deci modeste), credeți că are poezia lui Eminescu, raportată, firește, la cerințele estetice ale poeziei majore de astăzi sau ale poeziei majore din secolul XX? Sau raportată la poezia majoră dintotdeauna? Ce vă seduce sau ce vă nemulțumește în poezia lui Eminescu?

4. Dacă apreciați poezia lui Eminescu, în ce serie de 5-10 poeți de valoare o includeți?

5. Ce poeți, români sau străini, credeți că se situează înaintea poeziei lui Eminescu?

6. Ce influență a avut poezia lui Eminescu asupra poeziei (românești) ce i-a urmat? A ridicat sau a coborât ea calitatea (valoarea) poeziei noastre?

7. Cum este poezia de astăzi față de poezia lui Eminescu? Prin ce caracteristici îi este superioară? Sau prin ce caracteristici îi este inferioară?

8. Este Eminescu astăzi un poet citit de lectorul obișnuit?

Virgil DIACONU,
6 martie 2022



ANA ARDELEANU

Poetă

„Indiferent de opinii, Mihai Eminescu rămâne întemeietor al poeziei româneşti”

1. Opera lui Mihai Eminescu reprezintă, pentru orice critic, o tentaţie superioară în dorinţa de a o cerceta şi a-i descoperi noi valenţe, aspecte estetice inedite. Criticii de început ai poetului au descoperit un teren virgin, au intrat într-un Eden încă nefrecventat, înfruptându-se deplin din frumuseţea versului său. Criticii care le-au urmat vor căuta locuri încă neexplorate de studiu şi analiză, pentru a putea contura opinii originale, altele decât cele ale înaintaşilor. Vor ajunge la esenţa poeziei, beneficiind, desigur, de rezultatele noilor experienţe sociale şi literare, estetice, ce le vor deschide o altă perspectivă asupra poeziei eminesciene. Vor vedea şi judeca într-un mod diferit, din unghiuri diferite, importanţa operei sale poetice în literatura română. Fiecare critic şi-a adus contribuţia, a certificat opera marelui poet, a participat, într-un fel sau altul, la aşezarea ei, acolo unde îi este locul. Titu Maiorescu a jucat un rol important în viaţa şi creaţia poetului, i-a fost un bun îndrumător, sfătuitor, fiind cel dintâi care i-a adunat poeziile într-un volum. Dincolo de alte „întâmplări colaterale”, Titu Maiorescu a fost acolo, a trăit clipa marii sale creaţii, fiindu-i alături. Îi mai putem aminti pe D. Murăraşu, Perpessicius, George Călinescu, care au contribuit la fixarea operei sale în Panteonul marilor creaţii, i-au tradus poezia în limba sufletului fiecărui român, pentru a o înţelege şi preţui. Unii dintre criticii literari nu au avut certitudinea valorii sale, nici capacitatea de a-i înţelege opera, curajul de a o aborda. Marele critic George Călinescu scrie următoarele: „Eminescu e un poet de concepţie, şi asta a stânjenit pe critici, care au evitat să analizeze poezia lui, cu subînţelesul discret că ea se va perima. Toată arta lui Eminescu stă în a preface ideile în muzică şi în metafore, de-a dreptul, fără planuri paralele. Eminescu nu filozofează niciodată, propoziţiile lui sunt viziuni.”

2. Poezia lui Eminescu este vie, puternică, unică, aşa cum va fi mereu. Mihai Eminescu a fost primul poet de profundă originalitate. Până la naşterea lui, ca poet, poezia a fost doar mimată. El a ridicat rangul poeziei scrise în limba română. A revoluţionat limbajul poetic, semantica. A înălţat poezia cu câteva sute de ani, din locul unde se afla, şi a aşezat-o pe harta literaturii universale. Indiferent de opinii, Mihai Eminescu rămâne întemeietor al poeziei româneşti. În perioada comunistă, s-a abuzat de numele poetului şi de opera sa, pentru interesele stricte ale acestei epoci. Criticii realist-socialişti au ajuns, în încercarea de a le servi scopurile, până aproape de a-i demonetiza opera. Ce vină avea/are poetul? Cei de azi, care cârcotesc împotriva poetului, servind şi ei alte scopuri, greşesc profund. Nu ne putem desfiinţa înaintaşii, pentru a rămâne noi cei mai mari. Nimic din ceea ce a devenit tezaur, în oricare domeniu, nu trebuie abandonat; pentru că acest tezaur nu a apărut din neant, este truda înaintaşilor, care şi-au iubit scrisul şi neamul. Nimeni nu poate contesta faptul că Mihai Eminescu ne-a arătat drumul poeziei autentice. În rest, numai de bine, domnilor detractori...

3. Poetul Mihai Eminescu, fiind un poet romantic, a folosit mijloacele de lucru şi inspiraţie ale acestui curent literar, cum era şi firesc. Nu putea face abstracţie şi nici nu s-ar fi putut detaşa de ceea ce se întâmpla în literatura şi filozofia universală a acelui moment – şi, slavă Domnului!, a avut această posibilitate de a fi conectat la marea literatură a lumii. Inspiraţia lui a fost, desigur, în covârşitoare greutate, una autohtonă, trăgându-şi esenţa din marele nostru folclor, cusând cu firul său de aur multe din creaţiile populare, care, împreună cu întreaga creaţie, urcă treptele celor mai înalte cerinţe literare, în perfecţiune. Poezia majoră de astăzi nu ar fi existat, fără a avea poezia lui ca reper. Ne putem uita cu satisfacţie şi laudă în grădina literară a lumii. Dar în grădina noastră ce ar fi fost, dacă nu era crinul regal Mihai Eminescu?

4. În viziunea mea, pilonii literaturii române sunt: Mihai Eminescu, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ion Barbu, Nichita Sănescu, la care l-aş mai adăuga, dintre cei aproape de timpul nostru, pe Gellu Naum. Aceşti poeţi sunt vârfurile de lance ale poeziei româneşti. Ei au influenţat generaţii. Soarele poeziei s-a învârtit în jurul lor. De la ei încoace, putem spune că există poeţi valoroşi, dar nu vârfuri. Normal ar fi ca valoarea poeziei să crească de la generaţie la generaţie. Să adauge aur propriei vistierii. Dar observăm cum, în acest prezent incert, poezia se prăvale, se depărtează de spiritul ei, cerinţele estetice se diminuează. Poezia trebuie să rămână într-o anumită smerenie a sufletului.

5. Mihai Eminescu a dat direcţia, ne-a aşezat în rândul lumii marii poezii. Nu văd niciun poet român înaintea lui. El e primul poet adevărat, autentic, venit ca un fascicul de lumină în limba şi literatura noastră. Nu-l pot asemăna nimănui. Pe el îl simţim scris, cu peniţă de aur, în cartea de iubire a inimii noastre. El este întâiul, nimeni nu-i poate lua locul. Iubesc mulţi poeţi universali, dar nu aş dori să-l compar cu niciunul dintre ei, nici pe ei cu Eminescu al nostru.

6. Da, a ridicat valoarea poeziei româneşti. De la el înainte s-a scris altfel. Cei care i-au urmat l-au avut ca reper. Fiecare generaţie însă trebuie să-şi aducă contribuţia. Viaţa e în mişcare, poezia e mişcare. Viaţa noastră, timpul nostru sunt mult diferite de cele din vremea sa. Fiecare poet trebuie să scrie despre timpurile sale, cu mijloace literare noi. Avem, în continuare, nevoie de noi repere, de vârfuri literare.

7. N-am putea spune că-i este inferioară, asta ar însemna să nu credem în evoluţia poeziei româneşti. Poezia de astăzi este altfel, şi-a câştigat o anumită independenţă, libertate, care ar trebui bine gestionată. E bine, e rău? Se experimentează mai mult ca oricând. Viziunea poetului este alta. Ceea ce unii poeţi scriu acum, niciodată, în trecutul nu foarte îndepărtat, n-ar fi fost socotit poezie. Sunt critici dătători de direcţie, dar şi critici păzitori de moaşte, mai există şi o altă categorie de critici care

admit (chiar aplaudă) libertinajul poeziei dincolo de orice limită, măsură, decenţă.

8. Faptul că Eminescu este studiat în şcoală, supus unor canoane pedagogice adesea absurde, că există obligativitatea studierii numai a unei anumite părţi din opera lui, devine stresant pentru elev. Mai ales când făuritorii de manuale nu sunt dintre cei mai iscusiţi – şi nici din cei de (prea) bună credinţă. Elevii sunt copleşiţi de teorie, care nu este tocmai plăcută pentru ei, încât, odată scăpaţi de şcoală, rareori se mai întorc la opera poetului, pentru a o simţi deplin, la o vârstă care le-ar permite o mai bună înţelegere.

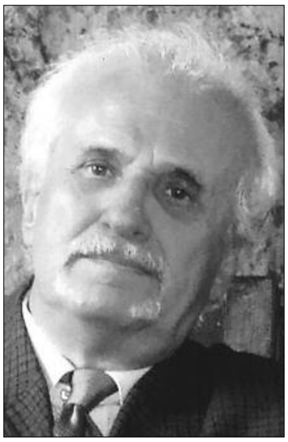
Eminescu rămâne Eminescu. *Punctum*.

5. Niciunul.

6. Eminescu ne-a răscolit, ne-a făcut să ne naștem în poezie.

7. Un poet mare și poezia lui sunt un univers în sine. Comparațiile mi se par neavenite.

8. Nu știu cine este acest lector obișnuit. Înainte, cel puțin în Ardeal, se citea foarte mult, chiar și la țară. Astăzi au dispărut librăriile, au dispărut cititorii. O, da, se citesc unii scriitori între ei...



RADU ULMEANU

Poet și prozator

„Eminescu ne-a răscolit, ne-a făcut să ne naștem în poezie”

1. N-aș putea spune că sunt întrutotul mulțumit de vreun comentator, cu toate că apreciez strădania și realizările de până acum.

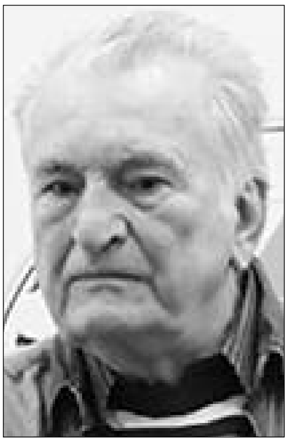
2. Eminescu a atins deseori absolutul în gândirea și în poezia lui, şi cred că este singurul, în literatura românească, din acest punct de vedere. S-au apropiat de acest nivel câțiva mari poeți din secolul trecut, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ion Barbu și, cu siguranţă, Nichita Stănescu, dar nu îndeajuns pentru a fi poetul sau omul deplin, în înțelesul pe care îl dădea Noica acestui termen. Desigur, Eminescu a avut detractori, dar e oarecum firesc să fie așa, din motive lumești, de invidie sau altele, iar politica ocupă și aici un loc de luat în seamă. Dar aceștia pur și simplu nu trebuie băgați în seamă, decât ca niște zvârcoliri penibile ale prostiei și relei voințe.

3. Eminescu face poezie aşa cum respiră. La talentul lui uriaș se adaugă munca de rob pe acest tărâm. Nu pot uita dicționarul lui de rime, dacă e vorba de meşteşug. Dar el a vrut mai mult, a vrut totul:

„Ah! Atuncea ţi se pare
Că pe cap îți cade cerul.
Unde vei găsi cuvântul
Ce exprimă adevărul?”

Despre ce fel de adevăr vorbește aici? Adevărul din sufletul său, cu „doruri vii şi patimi multe”, adevărul sufletesc, filozofic și artistic, până la urmă, acela al marii poezii.

4. Eminescu e unic, nu poate fi încadrat în niciun fel de serie.



GRID MODORCEA

Critic

„Dacă suntem români și simțim românește, este imposibil să nu fim eminescieni”

1. I-am citit pe toți clasicii. Pe noii critici nu-i cunosc. După cum cred că nici ei nu cunosc cărțile mele dedicate lui Eminescu: **Magul călător**, **Masca lui Eminescu**, **Shakespeare și Eminescu**, care are și ediție engleză și se află în multe din marile biblioteci americane. Dar poate că mi-au văzut filmele **Dumnezeirea la Eminescu** și **Obârșia lui Eminescu**. Cel mai atașat am fost de Dimitrie Vatamaniuc, pe care l-am cunoscut personal și cu care am avut numeroase întâlniri, unele la el acasă, unde am discutat mult despre Eminescu, mai ales despre „uciderea” lui, lansată de fundamentaliști, departe de a fi dovedită, fiindcă nu există nici o probă în acest sens. Cel puțin Eminescu nu a lăsat nici o urmă despre un eventual asasinat în cele 52 de volume de manuscrise aflate la Biblioteca Academiei, câte au rezultat din Lada lui, lăsată lui Maiorescu, care la rândul său a donat-o Academiei. Un alt critic special cu care am avut discuții aprinse despre Eminescu a fost poetul George Anca. El a fondat și a condus Academia Internațională „Mihai Eminescu”, care mi-a acordat și un premiu pentru *„contribuția susținută la dezvoltarea eminescologiei*”.

2. Sigur, pentru mine este o poezie de excepție. Dar Eminescu rămâne un mare necunoscut. Cel puțin teatrul lui. L-a avut ca model pe Shakespeare. Iar marile lui poezii au sâmburii în piesele neterminate, proiecte de tinerețe, de pe când era „sufleur”. Să spui că *„Eminescu este nul ca dramaturg*”, cum a spus Nicolae Manolescu în **Istoria** lui, este o gravă eroare. În **Dodecameronul** său neterminat, din cauza morții premature, Eminescu are pagini nemuritoare,

bijuterii poetice, pe care le-am selectat în volumul **Masca lui Eminescu**, aşa cum face Virgil Diaconu în **Biblia literară**, unde selectează perle literare din Biblie. **Monologul lui Decebal** este antologic, ca și cel al lui Lăpuşneanu, iar **Blestemul lui Roman Bodei**, din piesa **Grue Sânger,** egalează **Rugăciunea unui dac**, e din aceeași familie. Tonul distructiv a fost dat de Patapievici, un amartaloi, căruia eu îi spun Patahârbici, fiindcă e un Hârb, care a spus că *„Eminescu este cadavrul nostru din debara, de care trebuie să ne debarasăm*". S-a debarasat el cât a fost preşedintele ICR, iar o anchetă a guvernului i-a demascat furtişagul, delapidările (nu s-a mai spus dacă s-au recuperat milioanele!), nemaivorbind că şi-a tradus cărţile în 17 limbi, pe banii statului, în timp ce, în librăriile lumii, Eminescu era absent, deşi ICR are în statut această obligaţie, să promoveze valorile naţionale. Bun, l-ai băgat pe Eminescu în debara, i-am spus, dar ce ai pus în loc? Ai pus **Politice**, în care scrii că *„poporul român are structura fecalei*"! Aceşti amartaloi (satanizaţi, cum îi numea Mircea Eliade) ar trebui aruncaţi în debara! Cine e acest Vlasie, care îl numeşte pe Eminescu „idiotul naţional"?! Nu-i este ruşine? Cu aşa ceva vrea el să conteze ca poet? Îi jigneşte pe toţi aceia care l-au inclus pe Eminescu în Cartea Recordurilor cu poezia **Luceafărul**. Istoria literaturii este mereu o dinamică între geniu şi mediocritate. Mediocrităţile nu au argumente în operă, şi atunci folosesc limbajul insultelor, autodefinindu-se ca nulităţi. Am crezut că s-a terminat cu defularea post-decembristă, dar văd că limbajul de gaşcă merge mai departe. Îi trag în ţeapă pe aceşti „linguişti" în două cărţi, **Fuck You** şi **Ludic, lubric şi liturgic**, în care demasc invazia cârcotaşilor, a complexaţilor, care au instaurat scatologia literară! Fac poezie vulgară din cuvinte pidosnice. Şi cine este „inert şi ridicol"? E tocmai cel care o spune, care habar nu are de poezia vizionară a lui Eminescu, aşa cum o exprimă în **Demonism** sau **Dumnezeu şi Om**. O ţară trăieşte prin repere, prin valorile ei, nu prin aceşti neputincioşi, care vor să se remarce prin atacuri la valori sacre, la personalităţi! Eminescu este sfântul nostru de fiecare zi.

3. Eminescu este vast, atotcuprinzător. Chiar dacă mie nu-mi place **Pe lângă plopii fără soţ**, să spunem, îi place altuia. Sau mi-a plăcut în tinereţe. Toţi ne regăsim, undeva, cândva, în opera lui. Toţi suntem puţin eminescieni. Dacă eşti român şi simţi româneşte, este imposibil să nu fii eminescian, fiindcă limba eminesciană este organică, ea reprezintă seva românismului. Suntem eminescieni prin firea noastră, de la natură. Ne contopim în ea ca Euthanasius din **Cezara**. Pe mine mă satisface în mod plenar proza lui fantastică şi filosofică, precum **Arhaeus**, care a fost model pentru proza lui Mircea Eliade. Nu mai vorbesc de românismul lui, etalat în publicistică. A fost un mare justiţiar, pe care îl urmez. Vezi **Starea naţiunii**. În opera lui Eminescu găseşti sâmburii pentru toată literatura română. Ca în vorba lui: *„În sâmburele de ghindă se află stejarul întreg*". În ea găseşti, de pildă, *moftul*, din care Caragiale şi-a făcut gloria, dar conceptul este lansat şi teoretizat de Eminescu. Iar comediile, precum **Cenuştocă**, aflate în schiţă, le discuta la „Timpul" cu Nenea Iancu, care a ştiut să le speculeze. Eminescu avea un umor nebun, de cea mai înaltă calitate. Daţi-mi o direcţie din literatura română modernă care nu-şi are sâmburii în creaţia eminesciană!...

4. În seria care nu se încadrează în nici o serie. El este UNIC.

5. Nici unul. La Biblioteca Barnes&Noble din New York, unde mi-am petrecut o mare parte din viaţa mea americană, există rafturi cu toţi poeţii lumii. I-am citit pe toţi, şi mari, şi mici. Dar mereu le spuneam amicilor mei de acolo: nu-i nici unul ca Eminescu.

6. Noile generaţii nu-l cunosc pe Eminescu. Este incredibil să constat ruptura dintre generaţii. Le spun tinerilor, unde am ocazia, că nu există o continuitate între generaţii. Undeva s-a rupt firul. Şcoala, ministerul culturii, politica nu fac nimic să-l reînnoade. Fără legături între generaţii, România îşi pierde suflul, intră în convalescenţă. Este nevoie ca reperele ei, cum sunt Eminescu, Enescu sau Brâncuşi, să fie mai bine cunoscute, să li se promoveze mai profund opera. Am realizat serialul **Dunărea sacră** (cinci episoade), inspirat de poemul faustic **Memento mori** de Eminescu. Pentru a putea fi mai uşor explicat şi înţeles la şcoală. Am pledat pentru un învăţământ nou, pe bază de film, aşa cum se practică în America şi în ţările occidentale. Am oferit Ministerului Educaţiei manuale scrise special pe această idee. Unde este reforma învăţământului mult clamată? Nimic. Autorii de manuale l-au scos din ele pe Iorga şi au introdus-o pe Esca! Asta e reformă?

7. Poporul român este foarte înzestrat. Geme de talente. Şi să ne gândim numai la Piteşti, pe care l-am numit „oraşul regal al poeţilor"! Citesc continuu poezie românească şi mă bucur că zeci de poeţi sunt eminescieni. Poezia nouă are o mare diversitate, dar ea imită modele străine, pe poeţii consacraţi, în special pe impresionişti şi simbolişti. Totuşi, sunt mulţi care conservă romantismul eminescian. Am scris despre aceşti poeţi şi i-am inclus în volumul la care lucrez acum, **Istoria literaturii neînregimentate**, care sper să fie gata anul viitor.

8. Nu văd în Parcul Cişmigiu, unde îmi fac zilnic plimbările, nici un om cu o carte de Eminescu în faţă. Eu aş pune la intrarea în parc o tonetă cu cărţi din opera lui Eminescu şi i-aş oferi fiecărui om care intră o carte de Eminescu. Vin în parc mai ales îndrăgostiţii. Nu pot fi însă cu adevărat îndrăgostiţi fără Eminescu, fără poezie. Îndrăgostiţii au ce învăţa din orice carte a poetului. Poetul îi va îndumnezei, cum o spune în crezul său:

Două inimi când se-mbină,
Când cufund pe tu cu eu,
E lumină din lumină,
Dumnezeu din Dumnezeu.



Localitatea Cotul Morii, Republica Moldova, la 60 km de Iași



Vitrina vacanțelor

Pahare colorate,
peisaje grecești si mâncare italiană,
zâmbete,
dungi,
trei poze frumoase și vama cu pânze,
și valurile cu măști,
și plaja pe care dorm ultimii cavaleri.
În arena publică nu mai e nimeni,
palmierii rodesc maimuțe vesele,
doctori și demnitari,
Mă pierd în lume,
în pânzele ei transparente,
nu-mi mai rămâne nimic de făcut,
decât să ascund ultimul vers
ca să pot merge liniștit acasă.

Liniştea mea cântă,
noi și gândurile noastre,
desenele verii dansează sub stele, sub sori,
sub focul marin,
sub ochii atenţi.
și undeva o lungă ţigară a păcii
ţine locul oricărui război al sării.

La vitrine des vacances*

Verres en couleurs,
paysages grecs et nourriture italienne,
sourires,
rayures,
trois belles photos et la douane à voiles,
et les vagues masqués;
et la plage où dorment les derniers chevaliers.
Dans l'arène publique il n'y a plus personne,
les palmiers portent gais singes, docteurs et dignitaires.
Je me perds dans la foule,
dans ses voiles transparents,
plus rien ne me reste à faire,
si non cacher le dernier vers
pour retourner tranquille chez moi.
Mon silence chante,
sur nous et nos pensées,
les dessins de l'été dansent sous les étoiles, les astres
sous le feu marin,
sous les yeux scrutateurs
et quelque part
un long calumet de la paix remplace toute guerre du sel.

* traducere de **Cindrel LUPE**

XXX

Lângă o bicicletă galbenă
doi negri povestesc despre ţările calde,
o doamnă cu pantofi roşii fumează
alături de un câine alb
la vie est belle! -- Parisul fără cafenele
nu ar îndrăzni să existe,
Călători croșetând neostenite drumuri...
Norii ajung, iată, deasupra Senei,
Sena își schimbă orgolioasă culorile,
Oamenii își schimbă între ei măștile...
Autobuze grăbite trec încolo și-ncoace,
turiști,
celebrii bucătari francezi,
Turnul Eiffel râvnind un nume mai complicat,
în Parisul ce n-ar îndrăzni să existe fără cafenele.

XXX

Adun în palme toate păcatele lumii,
sap pentru fiecare o groapă,
apoi una și mai mare...
Peste tot pamântul proaspăt,
gânduri, amintiri,
fiarele speranței.
Trag peste mine pământul
și imediat din el se înalță străine flori
ca și cum aş da să revin.

XXX

O mască fără om
trecea fără grabă printre oamenii
cu mască.
Toată lumea se oprise să aplaude
dar a venit ora stingerii
și orașul a dispărut în întuneric.

Ziua când lupii au zâmbet de pisică

Lerul e greu de amintiri,
Bradul, semeț de artificii,
Magi zvelți, de plastic, vând stele pe sub mână.
Nu suntem lași, nu suntem hoți!
De ce nu am strigat noi toți?

Lupii au adus cu ei steaua imaculată,
și pata de sânge, precum o amintire legănată de ceas,
Lupi cu ochi atenți și zâmbet de pisică,
Lupi știutori de cei care au tras în voi.
Timpul furat atunci de la acei care-au luptat
e numărat, acum, încet, de lupii ce n-au uitat
nici steaua imaculată, nici pata naivă de sânge.

Spre ce Damasc să mai pleci, acum?

Nu ne grăbim în tribunale,
nici la veterinar nu ne grăbim să mergem.
Cuptoarele așteaptă porcii,
paharele sunt pregătite,
bucatele tricolor ne-nconjoară,
ne miruim cu țuică,
îndrăznim cu ea semnul crucii,
așteptând ca steaua să ne-o păzească magii,
atunci când noi suntem atât de ocupați cu sărbătorile.

Ciprian APETREI



Un suflet şi atât

Printre degetele mele
Trece noaptea pierdută...
Devin aproape umbră,
Numai ochii mi-i văd pe cer
Şi mi se pare că lutul se zbate
Să mă alcătuiască din nou.
Mă vreau la fel!
Strig fără noimă şi către cine?
Sunt o biată făptură destrămată,
Cu toată averea sub tâmple
Şi cu sărăcia aşezată
La picioarele desculţe.
Nu-mi mai doresc decât un mormânt
În care să mă aşez frumoasă şi tânără,
Căci altfel, cine ar mai plânge
Pentru o femeie săvârşită
De ofilirea crizantemelor,
De cenuşa dantelei,
De cearcănul ametistului?
Un suflet şi atât...
Doar vederea şi auzul
Înavuţesc împărăţia cu îngeri.

Rana veşnică

Mă paşte un vis.
Mai caut încă gustul vieţii...
Pe tâmplele tale albe miros amintiri.
Cartea de început mă doare şi acum,
Ea e rana mea veşnică.
Steaua ce cade
E plata cerului pentru nopţile mele
Alergând singură între iarbă şi oase.

Compromis

Tristeţe nepoliticoasă,
E miezul nopţii şi n-ai plecat...
Degeaba îmi răstălmăceşti zodia!
Am să te înving făcându-te părtaşă
La păcatele mele cu gândul
Şi apoi, am să te plătesc ca să pleci.
Ai să te întorci la mormântul meu
Şi ai să-ţi ceri iertare.
Ai să găseşti în partea dreaptă a crucii
O urmă priponită –
N-ai să îndrăzneşti să calci pe ea!

Funebră

Mâinile ei împreunate pe piept
Ca o operă de artă nedesprinsă încă...
Ochii ei închişi ascund
O dragoste mare şi discretă...

Sufletul vorbeşte singur pe undeva...

Oraşul cu toţi îndrăgostiţii lui
Nu este de găsit.

Toamna e mai frumoasă ca niciodată
Şi crizantemele se vând câte două.

În piaţa de flori

Femeia cu blestemul murmurat pe buze
Aleargă prin piaţa de flori
Şi nu o să o întoarcă din drum
Decât calul alb rămas singur
După moartea iubitului ei.
Cavaleri pe care moartea
I-a pierdut la zaruri
Se întorc pe jos, vorbind despre unul
Rămas prizonier al tăcerii.
Florile iau poziţia de drepţi
Şi fac de gardă la căpătâiul durerii.

Obsesie

În fiecare noapte îi cer pădurii veşnicia.
Bântui singură...
Frunze perechi dansează serbându-mi curajul.
Ochi strălucitori şi curioşi
Apar din scorburi doi câte doi.
Se sting încet şi ţipetele păsărilor de noapte
Care cred că sperie inorogul.
Sub paşii mei cărările se aleg
Ca nişte surâsuri de copil,
Iar mersu-mi se înalţă
Cu o palmă mai sus de pământ.
Absenţa ta
Prinde contur de răni în palmele mele.
Dăruiesc suspine şirete cerbilor.

Despre moarte nu se mai aude nimic
Dar eu ştiu că e sora mea vitregă şi rea
Care mă va îndepărta de la moştenire
Odată cu venirea dimineţii.

Papirus

Prin moarte viaţa îmi va fi destin,
Căci viciul îmi este călăul...
Deşi am îngropat zarul,
Hazardul mă cutreieră.
Voi rezista norocului?
Adversarul prilej de înălţare îmi este,
Pentru că sunt mai mult decât ştiu eu despre mine...
Voi cere cerului adăpost.
Sunt mândria de-o clipă a îngerului meu
Şi dovada eternă a lui Dumnezeu.

Silvia GRIGORE



Rosario Valcárcel în versiune românească

Cu volumul de poeme *Mai presus de pasiuni / Mas allá de las pasionnes*, în traducerea Mirelei-Ioana Dorcescu (Editura Eurostampa, Timişoara, 2022), poeta de limbă spaniolă **Rosario Valcárcel**, originară din Las Palmas de Gran Canaria, se află, după câte ştim, la prima întâlnire (în volum) cu cititorul român de poezie. Personalitate complexă, Rosario Valcárcel este profesor de limba engleză şi are meritul de a se fi dedicat cu pasiune literaturii erotice în Canare (a se vedea trilogia *Del amor y las pasiones* - 2007; *Sex, Heart and Life* - 2010 şi altele), scrie proză (*La peña de la Vieja* - 2006; romanul *Moby Dick at las Caneras Beach* - 2012), dar, în esenţă, scrisul său şi efuziunile sale sincere o consacră, aşa cum remarcă şi traducătoarea, poeziei erotice în care se exprimă dezinvolt, cu harul discursului emoţional de o feminitate cuceritoare. Mirela-Ioana Dorcescu face, în acest sens, o selecţie de 27 de poeme pe care le traduce în limba română cu aceeaşi graţie cu care Rosario Valcárcel o făcea pentru cititorul ei de limbă spaniolă. De fapt, aceeaşi stăruinţă o releva traducătoarea şi în ediţia bilingvă a lui Coriolano González Montañez, cu volumul „*Tatăl / Padre*” (Editura Eurostampa, Timişoara, 2021), despre care am avut prilejul să notez câte ceva la momentul respectiv (revista *Tribuna*, an XXI, nr. 467, 16-28 februarie 2022, p. 25).



Cu volumul *Mai presus de pasiuni / Mas allá de las pasionnes*, Mirela-Ioana Dorcescu (prozatoare de aleasă sensibilitate şi înalt rafinament al observaţiei, nu numai un excelent hermeneut), fără să mă surprindă, se exprimă în deplină armonie cu semantica poetică a versurilor spaniolei Rosario Valcárcel. Mai mult decât atât, în scurta introducere a volumului recent apărut, Mirela-Ioana Dorcescu nu rămâne pur şi simplu în semiotica pasiunilor exprimate, ci, reconfirmându-se, trece dincolo de aceasta şi scrutează cu abilitate relieful sensibilităţilor poetice cărora Rosario Valcárcel le dă glas pentru cititorii ei din Gran Canaria şi nu numai. „Curiozitatea şi îndrăzneala, neliniştea impulsurilor pasionale, nostalgia celor deja trăite în arhipelagul *amanţilor*, teama de explozii vulcanice, de schimbări radicale şi de moarte se infiltrează într-un peisaj solitar, direct implicat în dezvoltarea lirismului” (p. 6), ar putea fi, sintetic, prevenirea traducătoarei adresată cititorului ediţiei bilingve a poemelor.

Prilejuri de a urmări, în oglindă, virtuţile limbajului poetic, în româneşte mai întâi şi mai apoi în spaniolă, apar la tot pasul; poezia se întrece pe sine, lectura o relevă cu prisosinţă. Mirela-Ioana Dorcescu a probat acuitate în analiza poemelor dorcesciene, vocaţie în interpretarea lor ideatică şi se confirmă şi de această dată, gustând poetica versului spaniol, căreia îi găseşte echivalente şi soluţii la fel de inspirate în limba română: *dunga arzândă a cărnii / en el canto ardiente de la carne* (p. 72/73); *castelele picurând întuneric / los castillos goteando oscuridad* (p. 74/75); la fel şi în imagini poetice de tipul *În mijlocul naturii clipeşte biserica,/ depune mărturie, veghează asupra lumii*, respectiv, *Entre la Naturaleza la iglesia parpadea,/ da testimonio, viguila el mundo* (p. 82/83). Testul sensibilităţii erotice este promovat de traducerea cu egală inspiraţie: *Însetată de dragoste, străbat breşele trupului meu* / *Sedienta de amor, recorro las brechas de mi cuerpo* (p. 16/17) – imaginativul urmează paradigma idiomatică păstrându-şi muzicalitatea graţie latinităţii rostirii.

Aşa cum observă traducătoarea, Rosario Valcárcel are, asemenea tuturor insularilor din Gran Canaria, teama de imprevizibilele consecinţe ale vulcanicităţii pământului lor şi, mai ales după erupţiile înspăimântătoare din septembrie şi octombrie 2021, teama aceasta devine obsesivă, iar poezia nu o ocoleşte: *Există cartiere de care te îndrăgosteşti la prima vedere,/ strămoşi de foc rămaşi în amintire...*, respectiv, *Hay barrios que enamoran a primera vista,/ antepasados de fuegos que guardo en la memoria* (p. 12/13). Iubirea revine obsesiv din imagini trecute, din dorinţă, din natura lucrurilor, din firesc: *Absenţa iubirii este o lamă atât de sălbatică, de rece,/ de posesivă şi crudă, că o simt când respiră* (p. 16); *El desamor es una cuchilla tan salvaje, fria,/ posesiva y cruel que la sineto cuando respira* (p. 17). O iubire trecută înseamnă un nou început sau chiar o întoarcere în candoarea copilăriei: *Vreau să uit/ să arunc cămaşa nupţială/ la calendarul subsolurilor. Şi să visez,/ să visez că sunt supusă copilăriei* (p. 28) vs. *Quiero olvidar,/ arrojar el camisón nupcial/ al calendario de los sótanos. Y soñar,/ soñar que estoy sujeta a la infancia...* (p. 29).

Apoi voluptatea iubirii: *Eu proclamasem că trăiesc pentru plăcere,/ Conversăm pe teme infantile sau nu:/ nimfomania, dacă Dumnezeu le redă/ celor pocăiţi inocenţa...* (p. 52) vs. *Yo habia proclamado que vivo para el placer,/ Hablamos de temas pueriles o no,/ de la nimfomania, de si Dios devuelve/ la inocencia a los arrependidos...* (p. 53).

Vârsta tinereţii pretinde iubire, idilă, voluptate, însă, ca în Ecclesiastul, ceasul deşertăciunii se apropie şi cere socoteală: *Când va sosi ceasul,/ mă voi risipi, liniştită,/ ca să-mi găsesc spiritul./ Voi cunoaşte filosofi antici din alte ţinuturi/ bătrâni din Tagoror...* (p. 9). Versiunea originală trimite la judecata comunităţii care se ţinea, în Tenerife, într-un spaţiu sacralizat, la Tagoror: *Cuando llegue la hora/ me desvanenceré tranquila/ para encontrar mi espiritu./ Conoceré filósofos antigus en otro lugar,/ ancianos del Tagoror* (p. 99).

Aşadar, aducând în atenţia cititorului român, prin poemele semnate de Rosario Valcárcel şi traduse cu har de Mirela-Ioana Dorcescu, vibraţii lirice din spaţiul hispanic al latinităţii şi al simţirii noastre comune, mi se pare că împărtăşim, alături de traducerile din alte spaţii spirituale, reprezentările şi sensibilităţile unei lumi care mărturiseşte nu doar aceleaşi bucurii, ci şi îngrijorări superioare ale existenţei.

Iulian CHIVU

Clavecinul care scrie muzica sufletului





Laitmotivul clavecinului traversează, cu sugestiile de muzicalitate incluse, ca-n proiecţiile simboliştilor, noul roman al **Eugeniei Duţă**, *Clavecinul bine temperat* (Editura Fast Editing, Bucureşti, 2022), construit contrapunctic, ca o simfonie. Repetat de zece ori cu intervenţii sau ca prezenţă discretă de fundal, *clavecinul*, „obsedant, repetitiv, învolburat" ca însăşi viaţa, dublează epicul cu semnificaţii de profunzime, trimiţând, livresc, la titlul bine cunoscut al lui Mircea Horia Simionescu, *Ingeniosul bine temperat*, dar şi la *Fugile* lui Bach, îndeplinind rolul pe care natura îl avea în reprezentările romanticilor - fundal şi stare de suflet, cu rol multiplu: intensifică, edulcorează, calmează, punctează preaplinul sufletesc.

Viaţa personajelor - Anton şi Antonia - pare dirijată, în planul misterios al existenţei, de clavecinul care „fugea şi se întorcea în auz", căruia i se suprapune „faţa albă şi frumoasă a mamei". Frumosul realului şi frumosul artistic comunică şi avertizează asupra norilor care apar pe cerul vieţii şi/sau al destinului. Atmosfera epicului este întreţinută de acest laitmotiv obsedant, mai mult decât ar face-o descrierile fastuoase ale unui peisaj concordant, *état d'âme*.

Relaţia dintre Antonia şi Anton, apropierea de nume sugerând relaţia mamă-fiu, cu nebuloasele destinului pe care fiul le-ar vrea clarificate, se devoalează treptat prin sugestiile oferite de laitmotivul clavecinului. Dublul mister care le învăluie viaţa - Antonia nu poate clarifica momentul conceperii fiului, fiul nu-şi poate clarifica paternitatea - primeşte prin acest dublaj muzical baroc o nobleţe care explicitează păcatul şi îndreaptă greşeala: păcatul neconştientizat al Antoniei, greşeala fiului de a-şi judeca mama. Chiar boala lui, în sensul filosofiei melioriste, pare un fel de memento care-l îndreaptă asupra lui însuşi, iluminându-l asupra profunzimilor sufletului omenesc. Doar în această stare primeşte, ca pe un dar, clarificarea atât de dorită asupra paternităţii.

Când norii neînţelegerii se adună, ca nişte cunimbulus, între cei doi, clavecinul devine „greu, grav", iar tonul aminteşte mai mult de orgă, ca şi cum canalele, tuburile, ductusurile ei lăsau gândurile să circule în voie până la concretizarea în trăirea conştientă, formulată în cuvânt. Ecoul clavecinului se prelungeşte în viaţa tuturor personajelor ca un calmant livresc: „Auzea clavecinul, îi simţea vibraţia, îi plăcea".

Când naraţia introspectează, gândurile au, în exterior, acompaniamentul sunetelor clavecinului: „Clavecinul pornise să-şi reverse sunetele asupra sa.", introducând nota de calm de care Anton are nevoie pentru a se armoniza, creându-şi propriul echilibru emoţional. Pe măsură ce gândurile îşi găsesc matca lor, ordonate de luciditatea raţiunii care/prin care (se) cântăreşte totul, clavecinul îşi linişteşte acordurile: „Auzea clavecinul, mai potolit, neînvolburat, calmându-i nervii încordaţi, netezindu-i nodurile dureroase ale muşchilor."

Asociat timpului, în curgere ireversibilă, clavecinul dobândeşte sensul unei *imposibile întoarceri* într-un moment care i-ar putea permite o corecţie/corectare/ajustare a destinului. Cum momentul *păcatului* mamei nu poate fi rescris, Anton suportă consecinţele unui rău interior – un cancer incipient, mod epic de a sugera ideea răului pe care personajul şi-l face sieşi, neputând să-i acorde mamei iertarea. Sugestiile duc, în subsidiar, spre implicaţii spirituale, referitoare la puterea iertării, putere care se răsfrânge, întâi de toate, asupra celui capabil de iertare. Răul existenţial poate fi contracarat prin iertarea care conduce la iubire, adevărata iubire, înţeleasă în complexitatea sensurilor şi semnificaţiilor ei, cu accent pe iubirea filială. În stare de boală, Anton trimite fluxul gândurilor spre acordurile muzicii lui Bach, arta având putere de catharsis nu numai pentru creator, ci şi pentru receptor: „Alesese să se afunde în fotoliu şi să *pună Clavecinul bine temperat*. În învolburarea lui, nici nu simţise când trecuse în braţele lui Morfeu."

Muzica, arta, în general, pot anula distanţele dintre oameni, facilitează apropieri, întrucât, în/prin trăirile celuilalt, artistul, se deschid canale de înţelegere şi de clarificare asupra sinelui propriu. *Un adevăr devoalat* - secretul paternităţii lui Anton - are ca fundal acordurile clavecinului: „Acordurile clavecinului se revărsaseră peste ei." Confesiunea este întreţinută de muzica învăluitoare: „Ascultaseră împreună clavecinul, aşezaţi în cele două fotolii..."

Efluviile clavecinului, cu ecoul lor livresc, stimulator pentru sensibilitate, curg apoi în epic metatextual, în *frământările* lui Anton, legate de posibilitatea clarificării prin catharsis artistic: „Începuse să facă lungi plimbări matinale. De câteva ori se trezise în toiul nopţii şi, după ce reîncercase inutil să adoarmă, se ridicase din pat şi se apucase de scris. Nu avea nicio intenţie de a deveni scriitor, dar simţea nevoia să se exprime, să-şi fixeze gândurile şi, mai ales, să nu le lase să se risipească în eter." Atmosfera reflexivă este, desigur, întreţinută de *clavecinul bine temperat*, care temperează impulsurile personajelor. De câte ori, între mamă şi fiu, curg aceste acorduri muzicale, lucrurile se calmează, rezervele de iubire se deszăgăzuiesc, şi între ei apare armonia.

După traversarea propriului labirint, traversare acompaniată de tema muzicală, potenţată de laitmotivul clavecinului, Anton ajunge într-un punct al împăcării cu sine, al acceptării, după seria de dezvăluiri clarificatoare. Ieşirea este sugerată prin acelaşi laitmotiv: „Clavecinul îşi revărsase sunetul metalic peste el şi îl făcuse să evadeze în acea lume interioară care se deschidea de fiecare dată atunci când asculta muzică."

Quod erat demonstrandum: Anton Dobre a traversat labirintul, dobândind, după depăşirea obstacolelor, experienţa necesară pentru a se armoniza cu ceilalţi, dar lumina de la capăt nu se clarifică. Eugenia Duţă preferă finalul deschis, „un final incert sau... aşteptat": „...Dar tu trebuie să găseşti nişte răspunsuri în tine./ - Dar o să am timp, părinte?/ - Dumnezeu ne dă timpul necesar, pe care El îl socoteşte. Să mergem. Vei afla răspunsurile. La timpul potrivit. Căci, dragul meu, Timpul e cel care ne stăpâneşte şi ne dă toate răspunsurile..." Un final strategic, întrucât povestea poate continua în registrul epic al autorului însuşi sau în cel al receptorului, invitat, astfel, să participe la creaţie.

Noul roman, *Clavecinul bine temperat*, se alătură universului epic al Eugeniei Duţă, atestând capacitatea şi plăcerea de a nara, de a aşeza în structuri narative destine viabile care întreţin cititorului disponibilitatea de a citi, de a asculta poveşti, căci niciodată omul nu se va sătura să le asculte, ceea ce demonstrează mereu şi mereu puterea cuvântului de a construi universuri alternative.

Ana DOBRE

Tatăl ca spirit tutelar



Născut în 1965, la Santa Cruz de Tenerife, Spania, licenţiat în Filologie hispanică, **Coriolano González Montañez** este autorul a 18 volume de poeme şi deţinătorul unor importante premii de poezie.

Cartea **Tatăl / Padre**, apărută bilingv (spaniolă-română) la Eurostampa, Timişoara, 2021, cu traducerea în română de Mirela-Ioana Dorcescu, reprezintă revelaţia poetică a unui moment existenţial major în ciclul existenţei poetului. Adevărul vechiului dicton *Panta rhei* este perceput dureros, moartea ca pierdere a unei fiinţe dragi devine o întâlnire personală cu tragicul.

1. Moartea ca mister. Moartea tatălui îl surprinde pe poetul ancorat puternic în orizontul umanului nepregătit spiritual şi filozofic pentru întâlnirea cu Thanatos. Singurul orizont de rezervă disponibil este poeticul. „E atât de greu a descifra misterul!" (p. 12), exclamă el ca atare. Trecerea hotarului dintre viaţă şi moarte de către persoana de care se simte încă legat îi relativizează poetului şi timpul trăit: „eu - fără puterea de a te întâlni, încâlcit - ca întotdeauna - în timp şi umbre". (p. 14) Plecarea din lumea fizică spre „lumea de dincolo", o lume învăluită în mister, naşte revolta în sufletul poetului: „Furia sângelui înverşunat în fisurile trupului.// Delirul luminii alungate. Furtuna ce ne-a aruncat pe plaje de umbră şi uitare". (p. 16)

2. Regresia în amintire, ca amânare / anulare a despărţirii. Instinctiv, amintirea, retrăirea ca prezent a unui timp revolut, are funcţia poetică de a-i reda ca imagine persoana intrată sub stăpânirea lui Thanatos. Fără a împrumuta poziţia idealismului subiectiv, că lumea este creaţia gândirii mele, poetul evadează în ceea ce a fost realitatea copilăriei sale, unde reîntâlneşte imaginea iubită a tatălui: „acel mitic tărâm al unei copilării din care tu ţi-ai luat partea". (p. 26)

Dar, încetul cu încetul, imaginile din amintire se voalează. Până şi imaginile purtate de fotografii, ca suport al amintirii, devin nesigure: „mă obsedează şi îndoiala, / nimicitoarea îndoială că în realitate / nu rămân amintiri, / ci imaginile altor fotografii / care se substituie vidului - şi nu doar în minte, / ci şi în sentimente". (p. 53)

3. Evadarea în vis. Visul i se revelează ca un alt tărâm posibil în care îşi poate întâlni din nou tatăl, căruia îi poate mărturisi ceea ce în viaţa reală nu i-a spus niciodată: „Am visat din nou. / Pe o plajă, mă aştepta aproape de ţărm liniştit. / De data aceasta , am putut să mă apropii. / Dialogul care niciodată n-a existat. / - *Te iubesc*: / - *Ştiu*." (p. 49) Visul este în acelaşi timp o căutare a unor locuri demult cunoscute, cu speranţa că se poate prelungi visul în viaţa reală, dar cele două tărâmuri nu comunică.

4. Refuzul resimţit ca durere. Departe de acceptarea trecerii, ca fiind firească ciclului existenţial, poetul o refuză cu toată fiinţa sa, refuz resimţit ca o durere copleşitoare: „O durere veche şi lentă, o instinctivă şi animalică durere, ce ia în stăpânire aerul pe care îl respir, o durere profundă şi abisală, care mă halucinează în oglinzi, urcă în venele mele, ce nu mai sunt roşii, nici verzi, nici albastre. Venele mele au culoarea durerii." (p. 30) Ca într-o realitate care trebuie recompusă, poetul meditează „la adevăratul spaţiu / pe care îl ocupă absenţa." (p. 46)

Încetul cu încetul, poetului i se revelează adevărul vechiului dicton *Fugit irreparabile tempus*: „Nimic nu e veşnic", precum şi relativitatea vieţii care seamănă unui joc de imagini create de „lumina când traversează cristalul ferestrelor..." (p. 53) Dar i se revelează, de asemenea, şi *ciclicitatea existenţei*: „un sfârşit este întotdeauna un început". Ca atare, el nu mai doreşte să converseze cu fugarele imagini desprinse din efemeritatea privirii şi preferă eternitatea tăcerii şi a poeziei: „am optat pentru tăcerea, pentru revelaţia / şi stupefacţia unor versuri eternizate." (p. 64) Aşa cum refuză moartea, la un moment dat poetul refuză şi amintirea tatălui, amintire care i s-a lipit de toate gândurile, de toate zilele, dureroasă şi grea, astfel încât el ajunge să dorească „uciderea" acestei imagini. Dar eliberarea de aceste imagini vine doar după aruncarea în vânt a cenuşii trupului din urnă, păstrată paisprezece ani: „te arunc cu forţă în vânt, / te arunc cu furie, / Cenuşa ta face valuri peste arbuşti". (p. 76) Însă amintirea tatălui refuză să se lase risipită în vânt.

5. Revelarea dualităţii tatălui. „Dar totul este inutil, tată. / Eşti încă aici şi nici măcar vântul / care acum suflă în vale / nu te poate risipi." (p. 81) Constatarea este în acelaşi timp liniştitoare, căci tatăl, ca spirit tutelar, îl va însoţi mereu pe drumul vieţii.

Deşi poetul se arată cantonat puternic în teluric, limitat la teluric, se poate înţelege totuşi, extrapolând, că tatăl pământesc, care nu se lasă desprins de drumul fiului, este reflexul tatălui ceresc, care veghează paşii fiului său, luminându-i calea. Şi că întregul ciclu de poeme afirmă, de fapt, această prezenţă permanentă a tatălui care, lepădându-şi trupul pământesc, rămâne o prezenţă tutelară spirituală. Această dualitate a tatălui se revelează ca un sens implicit.

Versurile, aproape nemetaforizate, par a sublinia simplitatea marilor adevăruri şi a sentimentelor profunde. Iar sensul dualităţii tatălui, care se impune în final, reaşază întregul volum pe alte coordonate, care transcend telurícul. Şi care revalorifică, de fapt, întreaga existenţă omenească.

Traducerea Mirelei-Ioana Dorcescu susţine empatetic textul poetic, apelând în folosirea nuanţelor celor două limbi la experienţa sa de lingvist şi de cercetător al textelor poetice, pentru o bună valorizare a sugestiei poetice şi a valenţelor poeziei lui Coriolano González Montañez.

Elisabeta BOGĂŢAN

În voia curenţilor



Poet şi cronicar dramatic, director al Editurii Palimpsest, membru al Asociaţiei Internaţionale a Criticilor de Teatru şi membru fondator al UNITER, **Ion Cocora** se bucură de notorietate în egală măsură în lumea literelor, dar şi în lumea teatrului românesc. A publicat de-a lungul timpului volume de poezie şi de critică teatrală şi a îngrijit ediţii din poezia lui Ioan Alexandru, Gellu Naum şi Toma Caragiu (*Poeme şi alte confesiuni*).

Cel mai nou volum de versuri al poetului Ion Cocora, **Vizibilitate redusă**, apărut la *Editura Palimpsest* (2022), aduce în faţa cititorilor o poezie a împăcării cu sine, o temă de reflecţie exprimată prin retragerea din propriile amintiri, atunci când timpul se alungeşte în urmă, când „toate ne părăsesc“ şi „gura ştirbă a posterităţii/ (...) ne va înghiţi spiţă cu spiţă/ ca pe nişte resturi oarecare de viaţă“.

În respiraţia fiecărui vers se simte combinaţia subtilă între triumf şi eşec, o discretă lumină a nostalgiei şi tristeţilor celui care acceptă cu luciditate trecerea timpului.



Poemul care dă titlul volumului este o mărturisire sinceră despre iluzoria libertate, cu neliniştea, resemnarea, „excentricităţile vieţii şi deraierile ei“. Un portret asumat fără ostentaţie:

„eu m-am născut într-un craniu la o oră cu vizibilitate/ redusă şi voi pleca la o oră cu vizibilitate redusă/ cu tot ce mi-a dat dumnezeu cu oboseală cu nesomn/ cu perne moi rămase neatinse de creştetul din oglindă/ cu păsări de pradă eşuate în cuvinte cu pleoape/ zbătându-se a semn rău cu victima şi călăul din mine/ cerându-şi dreptul la îndurare“. (*Vizibilitate redusă*)

Viaţa şi moartea despre care poetul vorbeşte uneori cu ironie, cele „două siameze“ purtând aproape aceleaşi veşminte, sunt temele şi temerile care reverberează în poezia acestui volum. „Înapoi şi înainte“, imaginea unei „gări în care nu mai opresc trenuri“, regrete din „tinereţea abulică“, „moartea în vulnerabilitatea ei învinge şi nu se lasă învinsă“, „merită să trăieşti să nu dai viaţa nici pe o sută de morţi“, „copilăria mea nu a fost decât un conspect de viaţă închipuită“ sunt câteva sublinieri ale confesiunilor unei interiorităţi vulnerabile, semnale legate de impasul trecerii peste pragul dintre vârste:

„Nu mi-am închipuit niciodată/ că e atât de sănătos să taci/ tac între două spaime între două ezitări/ de trişor bine conservat la masa de joc/ cu miză pe viaţă şi moarte deopotrivă/ tac şi ascult cum îmi cresc dinţii/ (...)// tac/ caninii continuă să-mi crească/ curând voi putea să sfâşii cu ei/ viaţa sau moartea/ nu contează pe care“. (*Tac*)

Expresive, nostalgice sunt tablourile lirice care evocă vremurile petrecute în spaţiul rural, ele configurează o frescă a acelei lumi arhaice, plină de semnificaţii, un ecou al copilăriei pe care poetul îl poartă cu sine, îmblânzindu-şi astfel tristeţile şi angoasele cotidiene:

„Parcă-l aud pe tata spunând mâine dacă va fi soare/ şi se va zvânta câta pământul după cheamătul ăsta de ploi/ poimâine spre prânz se va putea ieşi la arat plugul aşteaptă în coşie/ caii în grajd sunt ţesălaţi şi în iesle au încă tulei de ros/ pe mine nimeni nu mă băga în seamă eram o mogâldeaţă de copil/ care trebuia să crească să meargă la şcoală să înveţe carte/ (...)/ acum ce se mai păstrează din vârsta aceea e fotografia mea cu tata/ şi scaunul pe care stăteam în picioare să fiu cât de cât vizibil lângă el“. (*Parcă-l aud pe tata*)

„Sunt poetul problemelor mele personale“, „sunt omul fără însuşiri“, spune Ion Cocora, cel care lasă poemul să curgă în voie, fără vanităţi şi iluzii, recuperând experienţe din preaplinul memoriei afective, aşezând în poezie, ca pe nişte ofrande, tinereţea trăită în voia curenţilor, culisele vieţii în doi, cu războaiele şi măruntele ei bucurii:

„(...) nu fi îngăduitoare cu poetul plin de sine/ dedicaţia poemului îţi aparţine/ calcă pe ea cu tălpile tale sensibile/ ca nişte elegii de rouă“. (*Elegii de rouă*)

„Vino dar grăbeşte-te/ voi dispărea ca tot ceea ce e de dispărut/ în alaiuri de toboşari şi trompetişti// din mine nu va rămâne decât plânsul/ o vagă bănuială că am existat“. (*Vino*)

Se simte lacrima în spatele versului ironic, în această împletire a emoţiilor profund omeneşti, în reflecţiile despre moarte, iubire, dăruire, generozitate, solitudine, despre cântecul tinereţii cu lumina ei strălucitoare.

Impresionează în poezia lui Ion Cocora confesiunea pliată pe biografie, experienţa celui care vede în detalii pulsaţia delicată a unor vremuri trecute care-l definesc, o oglindă fidelă sau nu, un voiaj în spaimele induse de ceea ce se întâmplă în jur:

„Îmi aduc aminte că în fiecare vară în copilărie/ când începea să se însereze aşezam gramofonul în fereastră/ cu pâlnia lui uriaşă îndreptată către dudul din faţa casei/ până se umplea uliţa satului de muzică// atunci simţeam cum mintea mi-o ia razna/ asemănam singurătatea cu buzele unei pietre stoarse de lacrimă/ pe care degeaba le săruţi le muşti cum se spune până la sânge/ că ele nu au sânge nu au gust nu au adrenalină şi intimitate“. (*În fiecare vară*)

O vârstă poetică de chihlimbar, seducătoare, o energie vibrantă care creşte cu fiecare poem, cu fiecare carte.

Liliana RUS

Mâine poimâine

într-un noiembrie neverosimil
mi-ai spus că ai descoperit
o formulă magică

undeva am servit un gulaș
excelent la patru dimineața

la fără un sfert dormeai dragostea mea
ți-am urat la mulți ani și asta a fost

s-au scurs glorioșii ani în care unii au dărâmat
zidul berlinului și alții te-au văzut înfofolită
făcând genuflexiuni.

Abia de se mai vede cerul

e mai degrabă un teritoriu deschis
și în deschiderea asta e închis

mâna ta stângă
face parte din imaginea acelei dimineți
răvășitoare de iarnă

e o aducere aminte verticală
a unei orizontale care ne întristează:

sunt oameni și oameni

însă abia
de se mai vede cerul.

O binemeritată zi

începea o binemeritată zi,

voința îmi era
răsucită până la limita revoltei
cu sine,

baroc și fantast
un arbore moare
exaltat de conștiința morală
a celor din jur,

te gândești la poetul care se gândea
la orașul înecat în gunoi
și stingea lumina
în camera sa - acolo
își scria poeziile
după miezul nopții.

nicio femeie oricât de frumoasă
nu e mai frumoasă ca viața,
doar îți închipui.

de o jumătate de oră
stai serios

până vine tramvaiul
vine și ploaia

duminică am intrat în biserică
am stat

acum afară e frig.

Drumul cel bun

dar după câteva clipe
s-a făcut întuneric beznă
multă vreme

când m-am trezit
eram tot în patria mea
din fire și fibre sintetice

îndărătul tuturor lucrurilor
pe care nu le-nțeleg

acolo ne-am ieșit din pielea noastră de șarpe

în spatele casei
ne imaginam o insulă
numai a noastră

o linie ferată
care să ne ducă
pe drumul cel bun
la capătul căruia te întrebi:

ce ni se cuvine și ce
nu ni se cuvine?

(Dacă
ni se cuvine ceva!)

În fond
nu noi
am speriat moartea
ci moartea
ne-a speriat
pe noi.

Prietenul mort

despre prietenul mort
care își dorea să vadă
și a văzut florența:

în august soarele răsărea
într-o zi doar pentru el

chiar dacă porți cămașa tatălui tău
totuși plouă și stai nemișcat
căci ființele perfect normale sunt
pe cale de dispariție
și îngerul păzitor
îți turuie în urechi
verzi și uscate

chiar dacă în micul tău univers
stelele noaptea pe cer luminează la fel
ca legea morală din noi comunicând
direct cu Dumnezeu.

Alexandru Ovidiu VINTILĂ

Viața noastră cea de azi și mâine

Muzica lui beethoven te calmează
spunea cineva care se prefăcea nebun
toc pătrunjel dis de dimineață adaug lămâie
și miere de salcâm
e o rețetă nouă de cafea verde
veștile de pe front sunt din ce în ce mai rele
un cărucior roz a rămas fără lisa
un rechin a mușcat cu poftă din carnea femeilor
la schit toaca răsună în gol
ce m-aș face eu fără cuvinte

Ca zilele noastre

Viața e chitul acesta cu dinți ca niște zăbrele
Noi suntem Iona. Mușcăm din fierul zăbrelelor
Noi toți suntem Iona mari, Iona mici
Îmi vine să strig
Hei, lume! Ia vâsla în mâini și respiră mai rar
Săpăm cu unghiile roase
Săpăm în toate zilele noastre
Cu ochii închiși cu mâinile goale cu sufletul gol
Și tu ești Iona
Și eu
Marea se poartă cu noi ca și cum am fi increați
Iona are șapte vieți
Strigă mamei nescăpând cuțitul cu care sapă:
Clocotește-mă în vasul destinului mai vârtos
Zilele noastre sunt pline de raci scoici mormoloci

Eu sau uneori tu

Iarba crescută între umerii goi se unduiește în valuri
urmezi în vidul acestui anotimp
părul alb nu atinge apogeul
alergi printre oameni le strângi oasele
între palmele tale calde
pe toți îi visezi noaptea când strigi
hoțule de inimi nu mai călări fereastra
trage zăvorul când plouă
să intre aici în poemul acesta pacea

Războiul e război şi pacea e pace

Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă
un copil rupe o floare din grădină
e zambila aceea mov-albastră din ochii bunicului
darul lui parfumat coboară în inimă
războiul cu oameni uciși de alți oameni
e partea nevăzută a moștenirii
cobori dintr-un tablou strâmb alcătuit
buzele tremură de ură sau de neputință
mâna duce la frunte crucea la umeri degeaba
vedem cu toții picioarele balansând drăcește
rachetele au pornit hora
pe neașteptate statuia de ceară se preschimbă în orc

Otravă

Shakespeare aruncă în Hamlet cu otravă
Hamlet nu mai știe pe cine trebuie să răzbune
Nu vede nimic bun în sinuciderea Ofeliei
Ochii lui roșii strălucesc la apus
pe o planetă îndepărtată
Noi nu mai știm cine cu cine se luptă
Mamele își căinează fiii
Sabia nu taie nodul gordian
Hamlet duce tratative de Pace
însă este otrăvit la final
Shakespeare a îndrăznit să scrie prea mult

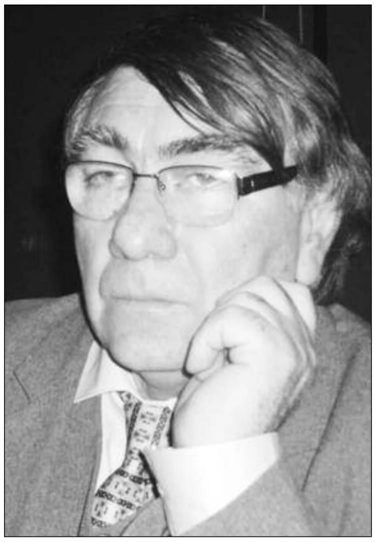
Manuela Camelia SAVA

Mască pe suflet

Îmi pun masca pe suflet,
te protejez de mine,
de suflarea mea ce te aprinde.
Nu vreau să ardem împreună
să ne prefacem în cenuşă,
să ne spulberăm visele
pe unde de vânt cenuşiu
peste câmpii pârjolite de dorinţă.
Să stingem flacăra în mare,
să renaştem din spuma valurilor
liberi şi albi, suflete neînlănţuite.
Timpul nostru nu a venit încă,
astăzi ne oferim numai suferinţă
printre clipe de pasiune trecătoare.
Toanele şi neîncrederea ne bântuie,
suntem în derivă spre un mal neştiut,
trebuie să mă agăţ de ceva credibil
să scap de nelinişteа otrăvitoare
ce mi-o injectezi în vene deja tensionate.
Iubesc mintea limpede ce curge spre fericire,
doresc iubirea fără obiect şi atingeri.
Vreau să fiu eu fără limite şi prejudecăţi,
fără să-ţi iscodesc sentimentele,
pentru că sunt o învingătoare
atunci când hotărăsc să pierd bătălia.
Da, vreau să te pierd aici acum
spre a te regăsi într-o altă lume,
peste vieţi când vom fi de o seamă,
jumătăţile perfecţiunii.

Mariana HODOROG

Marian cel Mare



A venit până la urmă și băiatul lui Titi, întrerupând șirul acela nesfârșit de fete. Născuse Dona un băiat, și de acum Titi se simţea împlinit. Avea cui să dăruiască bogăţia lui sufletească, toată. Căci se considera bogat dacă trecuse prin ce trecuse, se scuturase de toate relele vieţii, şi relele nu-l transformaseră, rămăsese un om bun. Găsise şi motivaţia să tencuiască pe din afară casa. Casa de la şosea rămăsese la roşu. El se apropia de pensie: „S-o termine ginerele care va rămâne în ea, ori s-o dărâme și să caute comoara!...”

Nu se mai potrivea vorba! Gândul i se schimbase complet, avea acum un alt plan. Casa roșie, musai să-i rămână lui Marian, terminată! Îi părea rău că nu a înţeles semnele Teiei, atunci când abia turnase temelia, și aceasta i-a cerut să strice tot și să mute construcţia mai în spate, spre linia ferată. Îngropase ulcica plină cu aur la rădăcina unui prun. Titi tăiase toţi pomii din jur, şi Teia n-a mai cunoscut locul când a venit croită de pe deal, după ce avusese visul. Văzând că n-o înţelege, l-a pus să sape în câteva locuri, dar nu a dat de ulcică.

De la Aurel, unchi-său, a aflat Titi cum a fost cu comoara. Aurul ăla l-a primit Diţa, bunica din partea Teiei, sub stejarul din Dealul Mare. Avea atunci peste suta de ani, stejarul. De la un iubit haiduc urmărit de poteră l-a primit! După ce s-au iubit, i-a mărturisit Diţa haiducului că nu l-a așteptat, se măritase, și el a hotărât pe loc să se predea poterei. Săpând la rădăcina stejarului și dezgropând ulcica pe care tot el o îngropase acolo, i-a plătit Diţei „consumaţia”, ca un rege care a nimerit într-un bordel.

Nu s-a atins Diţa de aurul acela blestemat, căci haiducul s-a ţinut de cuvânt și chiar s-a predat poterei. Pentru ce să mai trăiască, dacă ea îl părăsise?... În pușcărie s-a spânzurat. Când a simţit Diţa, după câţiva ani, că haiducul o cheamă la el, doar Teiei i-a încredinţat taina. Ştia că ea, mută fiind, era singura care nu va spune nimănui, arătându-i locul unde ţinea ascunsă ulcica şi sfătuind-o totodată să nu folosească aurul, că aurul e ochiul dracului, decât atunci când va avea un semn, o dezlegare de la ea.

Marian cel Mare al Donei era primul vlăstar crescut din tulpina lui Titi, şi urma să se mai nască băieţi, Cătă al Marei şi încă un Marian, tot de la Dona, dar aceluia îi vom zice mai târziu Bulă, nici măcar Marian cel Mic (îl luase la El Dumnezeu pe Marian cel Mare!...). A avut grijă viaţa, cum era scris în nemernicia ei, să înlăture orice posibilă confuzie de nume. Dar să nu grăbim lucrurile!... În sfârşit, Titi putea transfera tot ce acumulase el în experienţa sa de luptător, bazându-se doar pe puterile sale, ca să poată ieşi învingător din orice împrejurare.

În viaţă încasăm lovituri, ne minunăm de frumuseţi fără a le lua în seamă, dar ele se acumulează acolo, undeva, ca într-o bancă de date, şi ne îngreunează mişcările, sau dimpotrivă, ne dau uneori imbolduri nesăbuite care induc impresia că suntem liberi, bieţi fluturi îmbătaţi de lumină! În timp descoperim că starea asta de martor ce ţi s-a dat poate avea valoare de întrebuinţare, dar nu e un bun care să rămână numai al tău, ci poate îmbogăţi un patrimoniu de care să beneficieze un urmaş, un nepot... ce-ar trebui să n-o mai ia de la capăt cu studiul.

Era fericit Titi când se afla în prejma nepotului său, îi spunea poveşti şi în aceeaşi măsură pilde pentru oameni mari, să-l facă să înţeleagă cum e întocmită lumea. I-a spus şi legenda comorii Diţei, aflată sub casă, şi că acea casă îi va rămâne lui. Vorbea cu el ca şi cum ar fi vorbit cu un om matur, iar Marian îşi depăşise vârsta şi asculta cu încântare şi interes.

Pe timpul vacanţei, în clasa a treia, după ce se lăsa întunericul, ieşeau amândoi de sub bolta viţei de vie în mijlocul curţii şi priveau împreună cerul, identificând mai întâi Carul Mare, cu cele şapte stele ale sale, apoi, pornind pe linia celor două stele din spatele Carului, în prelungire, spre stânga, multiplicând de cinci ori distanţa dintre ele, descopereau Steaua Polară, strălucitoare în faţa oiştii Carului Mic. Urmau Constelaţia Câinele Mare, cu strălucitoarea stea Sirius, Rariţa, şirul de trei stele din Constelaţia Orion şi tot aşa...

Avea un caiet Marian, şi până să se culce nota de zor în caietul lui. Titi îl bănuia că îşi ţine un jurnal, dar n-a îndrăznit să se uite vreodată peste notiţele sale. Creştea frumos, semăna cu Titi, blond, ochii senini aveau profunzimile cerului căruia îi era predestinat. Fetiţele de vârsta lui îi dădeau deja târcoale, părea să nu le acorde prea multă atenţie, aparent îi plăcea mai mult jocul sau lecturile. Va veni timpul să se bucure şi de latura sensibilă, nu l-ar fi lăsat Titi să piardă cele mai dulci plăceri, singurele momente când ţi se pare că ai putea să guşti şi sâmburele fericirii, după ce ai consumat fructul... Şi constaţi de cele mai multe ori că sâmburele este amar!

Ţinea caietul ascuns. Cum să afle ei că în caietul lui el scria versuri şi descoperise deja tainele poeziei de dragoste? Într-o după-amiază, acasă la Stâlpeni, locuiau la bloc, îl aşteptau în scară, să coboare, două colege, tocmai ce terminase un poem, uşor ambiguu. Fiecare dintre ele putea crede că e scris pentru ea, şi prinzând aripi, Marian ar fi vrut să zboare mai repede până jos. S-a aşezat pe balustrada scării şi începând să lunece şi-a deschis mâinile, căutând să-şi ţină echilibrul... Cum a putut să doarmă Dumnezeu?... S-a lovit la tâmplă şi s-a prăbuşit pe casa scării.

La slujba de înmormântare, preotul, în cuvântul lui, a spus că tocmai ce se eliberase în cer un loc de înger. L-a înjurat atunci Titi pe preot de s-a auzit în toată biserica şi s-a dus înainte la cimitir să tencuiască în lacrimi casa lui Marian.

Scriu concentrat, şi aşa durerea a fost prea mare, n-o mai stârnesc şi eu aici...

Ion Toma IONESCU

* Fragment din romanul *Casa Roşie*, în curs de apariţie la Editura Hoffman

Literatura babiloniană și asiriană

Imnuri, tăblițe și inscripții cuneiforme
EPOPEEA LUI IZDUBAR

(Urmare din numărul trecut)

CÂNTECE ÎN CINSTEA LUI IZDUBAR

De fiica unui mare războinic născut
Zeii l-au înveșmântat cu neîntrecută putere,
Gloria lui dimineața următoare o salută
O, pentru noi toți el este o mare plăcere!

Și astfel ei acum cântă despre văzătorul Heabani,
Nașterea sa, istoria și iernatica-i vizuină.
O, zeu al războiului, cu tine cine se poate compara?
Fiul lui Bel, mâinile ți le-ai așezat
Pe Arruru, regina ta,
Pe care-n acea zi de glorie-ai încoronat
Puterea ta i-ai dat-o și ai binecuvântat-o
Cu iubirea ta și un drag fiu
Cu forța lui Anu în pieptu-i înzestrat.
Iar apoi către tronul său s-a grăbit Ninip.

Când Regina Arruru aude că al ei stăpân
Din cetatea Erech a plecat departe
Își pune capul pe pământ
Cu mâini rugătoare de durere geme
Și pe Heabani l-a născut
Războinicul, fiul marelui Ninip,
A cărui faimă e răspândită peste tot pe pământ.
Regina, doar de slujitoarele ei însoțită,
Între zidurile palatului s-a retras
Pentru puritate, în sălile cetății.
Ca zeul porumbului el chipul și-a ascuns
De oameni și țări ce i-au aparținut.
Mare înțelepciune de zei revelată
Ca zeul Ner era el înveșmântat.
Cu gazelele sălbatice împreună el a mâncat,
În timp ce cu ele în noapte a rătăcit
Zile în șir prin pădure a hoinărit
Și fiarele câmpului sufletul i-au bucurat.
Duhurile râurilor Heabani le iubește
Care se joacă în pâraiele curgătoare
Cu duhurile mării el rătăcește
Pe plaje sub razele calde de soare.

IȘTAR ȘI IZDUBAR

„Se-ntoarce Prințul, o, Rege!", vestitorul a anunțat
Și dinaintea tronului adânc s-a închinat.
„Zaidu al nostru, al tuturor oamenilor fermecător
Se-ntoarce la noi fără izbândă din nou.
În fața peșterii văzătorul l-a înfruntat
Trei zile, în care fruntea albă de omăt a muntelui
a luminat.
Heabani, cu fiara sa în peșteră s-a înfundat,
Și Zaidu a așteptat, dar curajul l-a lăsat.
Când a văzut că văzătorul și fiara au rămas
În peșteră și că toate cuvintele sale sunt în zadar,
Prințul, cu capul în pământ, rămâne afară
Și te imploră pe tine, Regele său,
pentru iertarea suverană".

Regele tuturor fecioarelor le face semn,
Apoi corul lor se face nevăzut.

COLOANA III
Prințul Zaidu se întoarce și a fost instruit două fecioare să ia cu el, ca să-l ademenească pe văzător cu ele afară din peștera sa.

Prințul Zaidu, prosternat, se închină față de Sar,
Se ridică și astfel îi povestește lui Izdubar:
„Zaidu suveranul Regele și-a ascultat,
Misiunea regală astfel am încercat
Ca soldat al lui Anu, neînfricat am încercat
Să-mi îndeplinesc misiunea ce văzătorul mi-a dejucat.
Curajos am privit fiara ce cu el a venit,
O spaimă lașă, mărturisesc spre rușinea mea,
M-a cuprins când prima dată fiara am privit,
Degeaba l-am rugat, și de disperare m-am oprit
Când m-a refuzat și mânios a intrat
În peștera sa unde pante și costișe sunt masate.
Am urcat, dar sălbatica intrare n-a cedat
Și m-am întors aici după sfat."
„E bine, fiule", Prințului Zaidu Regele i-a declarat,
„Pentru tinerețea ta, înțelepciunea ți-e de lăudat,
Din nou în misiunea ta tu trebuie să pornești
Puterea sa, tăria hotărârii sale tu le cunoști".

ÎNTOARCEREA LUI ZAIDU

„Și în fața farmecelor unei fecioare vor dispărea,
Căci lui îi plac duhurile munților ce se desfată
Prin defileele munților. Arată-ți fața
Iar și bărbătește te poartă, căci voi onora
Solia ta cu două fecioare frumoase
Care ades prin luminișurile munților te vor distra,
Ce tu în fața bârlogului lui Heabani le vei duce
Cu farmecele lor strălucitoare expuse.
Ia-le pe Samkhatu și pe Kharimatu cea minunată,
Ele îl vor ademeni pe văzător când le va vedea
Farmecele dezvăluite înaintea ochilor săi uluiți
Cu Samkha-Bucuria pe văzător îl vei uimi.
Kharimatu planurile tale cu succes le va finaliza
În fața privirii ei seducătoare mândria lui se va pleca
Farmecele adorabilei Samkha sunt cunoscute,
ea este Bucuria noastră,
Ca însoțitoare a lui Iștar de farmcele ei
nimeni nu se satură.
Kharuntu cu chipul și trupul fără cusur
Ia cu asalt inimile întregii curți.
Pe când bucuriile oferite de dulcea noastră Samkha
sunt picurate,
Dragostea lui Kharuntu ne copleșește până când cedăm.
Astfel, cu Seducția Dragoste și a ei Bucurie înarmați,
Cele mai mari puteri de pe pământ întrebuințați.
Nicio ființă din carne nu le poate înfrunta,
ci doar o inimă de piatră,
Și-ntreaga lume se află la picioarele lor prosternată".

Prinţul stat-a cu Kharuntu trei zile
În faţa peşterii, sub ochii lui Heabani,
Pe lângă iaz pe văzător l-au aşteptat,
Din Erech pân-aici trei zile călătoria a durat.
Dar pe unde Samkha-Bucuria a rătăcit?
Când au sosit, soarele da-n asfinţit
Ea, făcându-le cu mâna, înăuntru a dispărut,
Cu pletele-i blonde strălucitoare curgându-i pe trup, ea farmecele şi-a dezvăluit.
Ca o dulce naiadă părea tânăra Samkha,
O frumuseţe dintr-un vis mistic ivită.
Astfel, în peşterea lui Heabani tânăra s-a strecurat
Şi peste văzătorul adormit trupul şi-a aplecat.

IŞTAR ŞI IZDUBAR
COLOANA IV
CELE DOUĂ FECIOARE ÎL ADEMENESC PE VĂZĂTOR

Peste el, care adesea împreună cu gazelele mănâncă
Peste el, care bea apă cu fiarele din pădure
Peste el, care iubeşte naiadele şi pe care le visează
Şi cu ele-n pâraiele de munte se distrează.
Şi când vesela seducătoare pe văzător l-a privit
Cu dulcea Bucurie lângă el, dormind inconştient,
L-a strâns la pieptul ei şi pe frunte l-a sărutat.
Văzătorul se trezeşte, acum la ea se uită mirat
Şi spune: „Asupra mea ai adus a ta splendoare,
Dulcea naiadă vine la mine cu parfumata-i răsuflare".
Şi îi priveşte frumuseţea încântat,
De farmecul seducătoarei tulburat.
El sare în picioare şi o urmăreşte
Ea fuge râzând şi cu el se hârjoneşte
Iar acum el corpul păros, braţele îşi vede
Şi le compară cu farmecele Samkhiei
albe ca zăpada, divine.
Ea dăruit-a lui tinereţea ei în floare, a ei prospeţime,
Ea râzând din nou la el vine,
Minunatele-i braţe ea-şi deschide, apoi fuge,
În timp ce el urmăreşte vesela seducătoare.
El o prinde, o sărută, îi taie răsuflarea,
Iar ea cade jos - ca moartă poate,
Crede el, şi peste ea se apleacă.
În sfârşit, ea respiră, ţâşneşte şi fuge.
Dar lui îi place hârjoana şi o urmăreşte
Numai că ea îl refuză după ce braţele îi priveşte.
Astfel, trei zile şi patru nopţi ea s-a jucat,
Căci de dragostea lui Heabani ea s-a speriat.
Vesela ei companie lui îi inspiră
Bucurie, dragoste şi o dorinţă aprinsă.
El n-a fost mulţumit
până ce trupul ei n-a rămas întins înaintea lui
cu farmecul nesfârşit.
Dar când animalele lui de pe câmp priveliştea au zărit,
Gazelele sălbatice speriate au fugit.
Şi cum, departe de peşteră ieşiră,
În faţa lui Zaidu, care cu dulcea Kharimtu aştepta,
Şi când Heabani a văzut trupul planturos
Al albei Kharimtu, farmecu-i voluptuos
L-a atras către ea şi la picioarele ei s-a aşezat
Visător, pentru orice soartă resemnat.
Kharimtu, zâmbind dulce, capul şi-a aplecat
Ademenindu-l, apoi ispititoarea timid a declarat:
„Heabani, ca un zeu faimos tu eşti,
De ce cu aceste târâtoare te-nsoţeşti?
Vino cu mine la Erech Suburi
La templul lui Anu Ellitardusi
Şi cetatea lui Iştar unde Izdubar cel grandios
Domneşte-al războiului rege-gigant glorios.
A cărui uriaşă putere pe-a comandanţilor săi o întrece.
Vino să-l vezi pe regele nostru gigant,
cu o forţă fără egal!"
Ochii ei plini de strălucire,
languroşi pe văzător îl străpung,
Până când toate hotărârile lui de la-nceput dispar
ca un fum
Şi, ridicându-se-n picioare, el ochii şi i-a îndreptat
Spre dulcea Bucurie, a cărei dragoste încă îl ardea
şi văzându-le pe-amândouă cu chipurile-arzând a zis:
„Cu dragostea Samkhiei am făcut legământ
Şi la Ellitardusi mă voi duce.
La templul marelui Anu şi al lui Iştar
Unde cu tine pe regele-gigant Izdubar voi privi,
Ca rege al războiului cunoscut mie.
Şi o să-l întâlnesc acolo şi puterea i-o voi încerca
Celui de-a cărui faimă a auzit toată lumea.
Un leu la Erech voi lua
Ca să văd dacă el marea putere-a fiarei
să o înfrângă va putea.
În aceste sălbatice peşteri puterea sa mult i-a crescut;
Dacă el ucide fiara, o să-l fac cunoscut
Visul său i-l voi desluşi, deşi toţi văzătorii îl ştiu
Şi-acum cu tine spre Erech voi porni".

COLOANA V
FESTIVAL ÎN CINSTEA LUI HEABANI, CARE SOSEŞTE ÎN CETATEA ERECH. INTERPRETAREA VISULUI

Larmă de mare sărbătoare se aude acum,
„Vine Heabani!", strigătele pline de bucurie răsună
Şi pe porţile cetăţii Erech-Suburi
Trec acum încolonaţi comandanţii Sukhuli rubi.
Un festival în cinstea oaspetelui lor
Proclamă regele, iar cetatea
îmbrăcată în haine multicolore
Îl întâmpină cu căldură pe faimosul văzător.
Fecioarele, fiicele cetăţii acum apar,
Cu cele mai bogate rochii cu flori ornate,
Iar pe capul său petale de trandafiri presară
Sărbătorind, ele cântă, în timp ce harfele
şi chimvalele răsună
Şi-n felul lor dulce până la ceruri îl laudă.
Şi amestecându-se în bucuria lor, regele lor călăreşte
Înaintea văzătorului care majestuos păşeşte
Lângă fiara sa, apoi demnitarii la rând urmează,
Astfel fecioarele numelui său mari onoruri psalmodiază.
„Puternice văzător, noi prinţ te vom face
Fii plin de bucurie şi acceptă ovaţii regale!
Văzătorul cetăţii Erech toţi aclamaţi!
Cel pe care regele nostru zi şi noapte l-a căutat.
Alungaţi teama, căci Hea l-a învăţat
Pe văzător, el gloria i-a creat.
Soseşte Cel pe care Samas ca pe aur îl iubeşte
El cetatea Erech, cetatea noastră antică cinsteşte
Toată înţelepciunea el a dobândit
Marele Hea i-a dezvăluit
Tot ce nedescoperit omului i-a rămas.
Lanţul de aur lui să i-l daţi!
El vine din Zagabri
În draga noastră Erech Suburi.
Glorie lui Heabani!"

(Continuare în nr. viitor)

Traducere din limba engleză de
Liana ALECU

Aforisme și gânduri



Cea mai gravă confuzie este să iei bunătatea drept prostie. Următoarea, şi cel mai des întâlnită, este să iei răutatea drept inteligenţă.

Dacă atunci când erai copil nu ai mers niciodată cu picioarele goale pe iarbă, bucuriile pe care ţi le poate oferi viaţa sunt mult mai puţine.

Destinul unui mare scriitor începe ca destin de mare cititor. Nu există excepţie de la această regulă.

Literatura română e ca un club: ne cunoaștem toți și ne citim numai noi între noi.

Sunt adevăruri care pot fi trecute sub tăcere, dar care, odată spuse, nu mai pot fi retrase. Ar însemna să afirmi contrariul. *E pur si muove...*

E mai dureros să pierzi ceva ce ai avut, decât să nu obții ceva ce nu ai avut niciodată.

Când nici posteritatea nu va mai recunoaște geniul, va fi semn că specia umană se apropie de extincţie.

Ce sunt prejudecăţile, dacă nu înţelepciunea acumulată îndelung, uneori de zeci de generaţii, pe parcursul atâtor întâmplări ale vieţii, cel mai ades repetate? Ceva ce poţi să știi înainte de a fi nevoie să mai judeci din nou, pentru că au judecat deja alţii același lucru înaintea ta. Ce privilegiu, ce avantaj! Să știi deja, pentru că specia sau neamul tău s-a mai întâlnit cu aceeași situaţie și a putut extrage din multele întâmplări asemănătoare o preţioasă regulă, pe care zevzecii o numesc cu dispreț „prejudecată”. O regulă, nişte reguli, pentru ca tu să ai un start mai bun, o zestre de înțelepciune, să nu trebuiască s-o iei de la capăt, să nu pleci de la zero. Cât de nesăbuit trebuie să fii s-o ignori? Cum s-o ștergi cu buretele?

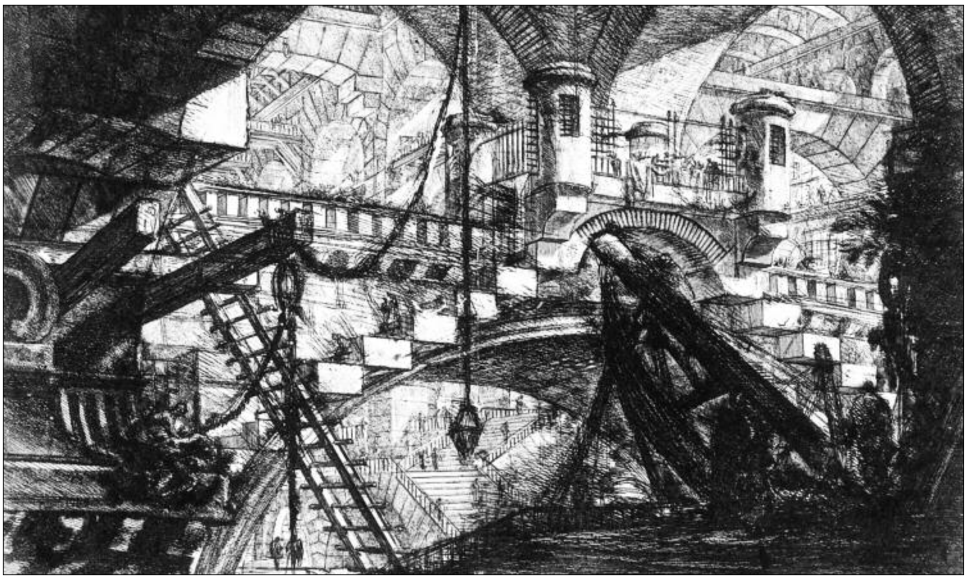
Urmăresc un recital de vioară. Cine a sperat că vom înnebuni nu ne-a luat încă tot ce ne poate salva.

Îţi vezi mai departe de ale tale, citești sau scrii, sau pictezi, sau cânţi, afară începe un război sau o molimă și tu mergi înainte ca și cum nu s-ar întâmpla nimic. Îţi faci iluzia că poţi crea în continuare, că nimic nu te poate opri din destinul tău, din împlinirea vocaţiei tale de artist sau de savant. Încerci să prelungești normalitatea chiar și când este evident că nu se mai poate, pentru că nu concepi viaţa altfel, fără menirea ta. Dar istoria te trage de mânecă, îţi trage de sub nas și masa pe care scrii, îţi ocupă mintea cu evenimentele ei. Uneori îţi cere să te implici, ca atunci, de pildă, când ceva din ea devine strigător la cer, când lași scrisul și „iei atitudine”. Ce păcat! Câtă artă a fost ucisă din fașă de necruţătoarea istorie!

Începuse războiul şi Ioanide nici nu aflase, îşi construia neabătut monumentele. Ca şi cum, încăpăţânându-te să stai la masa de lucru, ai prelungi normalitatea, ca atunci când, îmbrăcându-te lejer toamna târziu, ai putea prelungi vara.

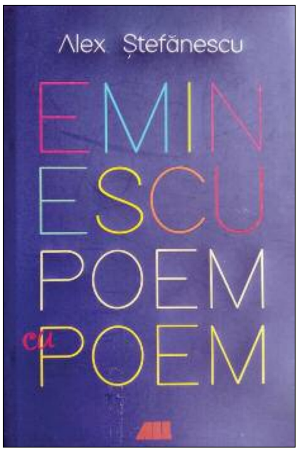
Arta e superioară ştiinţei și filosofiei, pentru că are acces la adevăruri de ordin intuitiv care sunt mai profunde și mai greu de atins decât adevărurile strict raţionale ale ştiinţei. Filosofia plutește în zona gri dintre ele.

Sorana-Cristina MAN

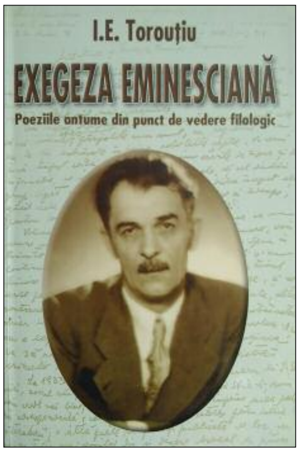


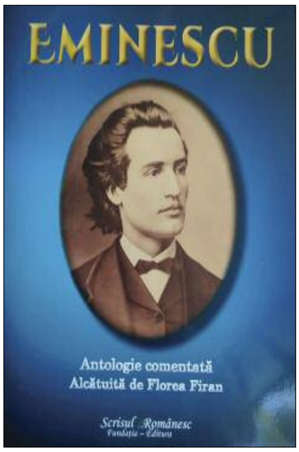
Cărți sosite la *Cafenea*

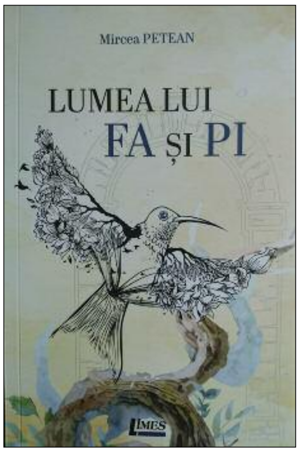


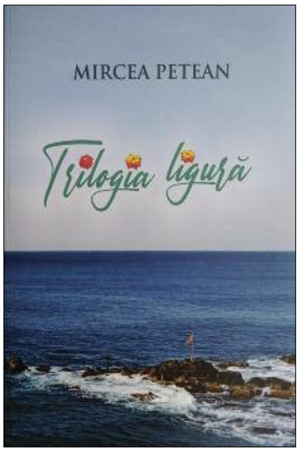




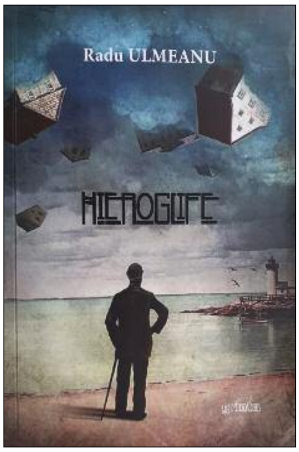


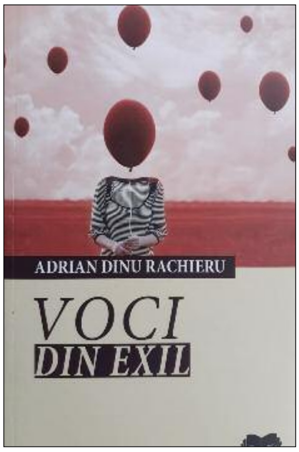


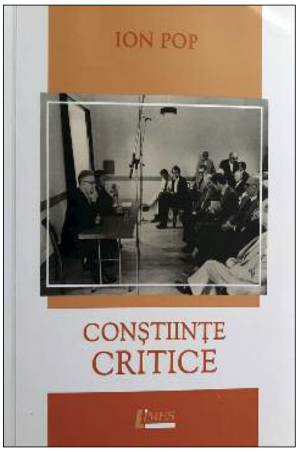














Cafeneaua literară

Revistă lunară editată de
Centrul Cultural Pitești
sub egida
Consiliului Local Pitești și a
Primăriei municipiului Pitești

Fondată în ianuarie 2003

REDACȚIA

Director: Virgil DIACONU
Redactor-șef: Marian BARBU
Secretar de redacție:
Simona FUSARU

Redactori:
Lucian COSTACHE
Denisa POPESCU
Liliana RUS
Florian STANCIU
Ion PANTILIE

Corespondenți:
Elisabeta BOȚAN (Spania)

Culegere:
Ioana NACIU

Corectură:
Lucian PÂRVULESCU

Prezentare artistică:
Virgil DIACONU

ADRESA REDACȚIEI:

Centrul Cultural Pitești,
Cafeneaua literară,
strada Craiovei nr. 2, bl. G 1,
sc. C, et. I, Casa Cărții, 110013,
Pitești
Tel./fax: 0248/219976

http://www.centrul-cultural-pitesti.ro

Cont: 50104122256,
Trezoreria Pitești
ISSN: 1583-5847

Responsabilitatea asupra conținutului textelor revine autorilor, conform legii. Autorii pot avea și alte opinii decât ale redacției.

Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază.

Tiparul executat la
S.C. Tiparg S.A.,
tel.: 0248/221.348,
e-mail: office@tiparg.ro.

Revista nu publică decât texte originale, deci care nu au mai apărut în alte publicații.

LITERATURA ROMÂNĂ



Păşind cu superbie pe calea himerei, reacreditând Iluzia, îmbătat de o mistică a sufletului şi a inimii-scriptorium, scriind „sub daimon”, Virgil Diaconu, este, negreşit, „numele unui poet”, cum ne asigura, cu ani în urmă, Gheorghe Tomozei. Înţelegând poezia ca „muză capricioasă”, el dezvoltă un lirism sentenţios, în regimul erosului, fireşte; această „erotică a poeticii”, observa Gheorghe Grigurcu, străină, însă, de orice poetică de grup, ne dezvăluie un ins vulnerabil, lucid şi fantezist (deopotrivă), trudind la „fabrica de visuri”, în „ţara fără hotar a închipuirii”. Visătoria sa face, paradoxal, casă bună cu apetitul teoretizant, evidenţiind o voce distinctă (nerăsfăţată, e drept), deloc încrezătoare în artele poetice „generaţioniste”.

Încrezător doar în lirica înaltă, mizând pe unda emoţională (revelaţii, căutări, uimiri), sfidând programatic reciclarea postmodernistă în favoarea Istoriei fantasmei, ca lucrător în „atelierul de fluturi”, refuzând soluţiile mimetice ori „înnoirile” obosite. Poate că Mara Magda Maftei are dreptate; da, Virgil Diaconu scrie „cu frustrare”, războindu-se cu „guvernele literare” (proletcultist, al realismului socialist sau cel generaţionist postmodern). De unde o retragere orgolioasă, neavând „visurile culturii de masă” (v. *Portret cu cireşul în braţe*), coborând în „depărtarea lăuntrică” a sinelui, iscodit în profunzime. Precum un Don Quijote, „cel cu himera pe umăr”, închipuind o geografie simbolică, cu tuşe senzualist-fabulistice, visând la dezmărginire spirituală, convins că nu putem asista neputincioşi la „lichidarea emoţiilor şi a sentimentelor” (v. *Absurdistan*). (...).

Suspectat că ar fi pierdut „trenul optzecist”, ţinut departe de podium, ignorat, sfătuit să-şi tempereze tonul virulent, Virgil Diaconu, ca „lup singuratic”, vădeşte, prin fanatismul său literar, o intensitate a trăirilor, divulgate prompt, de la tribuna antioptzecistă. Evident că „opiniile diaconeşti” (cf. Remus V. Giorgioni) au supărat pre mulţi şi execuţiile (silenţioase) n-au întârziat. Cu „sufletul uitat deschis”, construindu-şi răbduriu, în timp, ca orice creator puternic, inconfundabil, o mitologie personală, acest fantezist „rege al morilor” pare a înţelege poezia ca refugiu, plonjând salvator în irealitate. În aceeaşi măsură, însă, convocând norul/„legiunile de vrăbii” pentru a dărâma zidurile întunericului, el denunţă „haznaua politică” şi, la cârma revistei *Cafeneaua literară*, provoacă/întreţine polemici de ecou.

Provocator, spuneam, prin anchetele revistei, chemând la judecată C.C. al Postmodernismului, repudiind mimetismul de grup (vai, productiv!) şi „deşeurile vocal-textualiste”, peste care – observă poetul – „plouă cu elogii”, Virgil Diaconu are, previzibil, viaţă grea, ţinut la distanţă de diriguitorii obştii scriitoriceşti. La care vom adăuga elanul teoretizant, trudind la Canonul poeziei, cu bufeuri polemice, sancţionând principiul bloomian al stranietăţii ori „anxietatea influenţei”, ca interpretare greşită a literaturii predecesoare, blamând „democraţia de cabaret”, împănată cu „fuste tricolore” (v. *Occident*), în poeme discursive, de un civism violent, cum observase Gh. Mocuţa.

Virgil Diaconu, esenţial, într-o alternanţă bine ritmată, cultivă spectacolul sentimental. Poate fi tandru şi dur, retractil sau ofensiv, risipind rafale de sarcasm. Universul său liric, original, abundă în concreteţe şi ne invită în inefabilul abstracţiunilor; sedus de daimon, locuieşte „într-o bătaie de inimă”, dar poate fi „chiar ziua în flăcări”; nonconformist, topeşte hieratismul solemn, oximoronic, în protest vehement; scrie normal, nedorind a leza ortografia (mărturisea) şi a alunga cititorii, şi aşa puţini. Developează lăuntricul, sinele, mustind de angoase şi viziuni, evadând din oraşul de fier, transcriind freamătul şi presiunea trăirilor, vectorizate de Eros. Un poet solar, aparent, de o senzualitate rafinată, înţelegând Femeia ca zeitate absolută, himerică, intangibilă; o promisiune amânată şi o înfrângere dorită, în necurmată căutare, suspendând cenzura divină:

„Mai bine Ţi-ai vedea de treburile Tale, Doamne!

Şi m-ai lăsa să-i pun cireşe la urechi şi să-mi fac cuib în umărul ei.

Mai bine ai ridica pentru o clipă cenzura. Mai bine!”

Or, doldora de proiecte (...), Virgil Diaconu ar merita, credem, un alt tratament; redescoperit cu onestitate de „oştirea criticilor”, dincolo de jocurile găştilor cimentate, impunând ierarhii de cafenea.

Adrian Dinu RACHIERU